

§ 7

Verksamhetsplan 2018 för Skarpnäcks stadsdelsnämnds

BESLUT

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar följande:

1. Verksamhetsplanen för år 2018 fastställs.
2. Resultatenheter enligt bilaga 1:2 fastställs.
3. Ansöka hos kommunstyrelsen om budgetjustering för åtgärder inom naturreservaten om 4,5 mnkr.
4. Ansöka hos kommunstyrelsen om budgetjustering för arbete mot hemlöshet om 2,5 mnkr.
5. Ansöka hos kommunstyrelsen om budgetjustering för åtgärder för giftfri förskola om 0,4 mnkr.
6. Ansöka hos kommunstyrelsen om medel för kompetensutveckling enligt bilagor.
7. Ansöka hos kommunstyrelsen om budgetjustering för avveckling/omstrukturering av lokaler om 6,5 mnkr.
8. Omslutningsförändringar om 141,6 mnkr redovisas till kommunstyrelsen.
9. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen och stadens revisorer.
10. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendet

Ärendet redovisas i förvaltningens tjänsteutlåtande (dnr: 1.1.– 486/17) daterat 2017-12-08.

Stockholms stads budget, som utgår från vision 2040, är styrande för stadens verksamheter. Samtliga nämnder ska i enlighet med stadens regler för ekonomisk förvaltning upprätta en egen verksamhetsplan för 2018 med utgångspunkt från den budget som kommunfullmäktige fastställt. Nämnderna har till uppgift att genomföra sina verksamheter inom ramen för den budget som kommunfullmäktige har fastställt.

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****10**

Verksamhetsplanen för Skarpnäcks stadsdelsnämnd anger inriktningen för nämndens verksamhet under år 2018 och beskriver hur nämnden bidrar till att stadens mål uppnås. Verksamhetsplanen knyter an till stadens långsiktiga mål, stadens Vision 2040 Ett Stockholm för alla och utgår från kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål:

- Ett Stockholm som håller samman
- Ett klimatsmart Stockholm
- Ett ekonomiskt hållbart Stockholm
- Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Nämndens verksamhetsplan beskriver hur nämnden ska arbeta utifrån angivna inriktningsmål, verksamhetsmål och årsmål för fastställda indikatorer. Nämnden har även tillfört egna indikatorer och aktiviteter för att säkerställa att verksamheterna inom nämnden arbetar utifrån fastställda målsättningar.

Framlagda förslag till beslut

Ordförande Ewa Larsson (MP) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns tre förslag till beslut och det är förvaltningens förslag, moderaternas förslag och liberalernas förslag. Ordföranden finner att nämnden beslutar i enlighet med förvaltningens förslag.

Reservationer

Kristina Lutz (M) m.fl. reserverar sig mot förvaltningens förslag till förmån för eget förslag enligt följande:

1. Stadsdelsförvaltningens förslag till beslut avslås.
2. Stadsdelsförvaltningen ges i uppdrag att återkomma till nämnden med en verksamhetsplan i överensstämmelse med vad som anförs i detta beslut samt i enlighet med Moderaternas budgetreservation i kommunfullmäktige.

Justeringsmännens signum**Utdragsbestyrkande**

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

11

---

3. Därutöver anför följande.

Möjligheternas Stockholm: en modern och hållbar storstad där alla kommer till sin rätt

Alliansens partier – Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna – styrde framgångsrikt Stockholm i åtta år. Samarbetet mellan våra partier har fortsatt konstruktivt i opposition och kvarstår inför valet 2018. Samarbetet grundar sig på en värderingsmässig gemenskap i synen på den enskilde och det civila samhället i relation till det offentliga.

Våra partier lägger därför inför 2018 fram egna budgetförslag men den gemensamma färdriktningen är densamma. Detta gemensamma förord till våra budgetförslag utgör vår långsiktiga vision för Stockholms utveckling.

En gemensam vision om en dynamisk storstad i ett globalt sammanhang

Vi förenas av en gemensam, värderingsburen vision för framtidens Stockholm, som bejakar Stockholms styrkor och särart, och tror på Stockholms potential och möjligheter inför framtiden.

Vår vision för Stockholm är en modern, öppen, hållbar, trygg, tillåtande och framtidsinriktad stad där människor arbetar, där det finns en mångfald av människor, många företag och företagare samt en stad dit forskare och studenter från hela världen söker sig. Vår vision är också ett Stockholm som ligger i framkant och utmanar andra storstäder när det gäller miljö, klimat och teknikutveckling. Vi vet att Stockholm kan bli helt hållbart samtidigt som staden växer.

Stockholm ska vara en stad där människor trivs och vill bo, känner tillit och framtidstro. Det ska finnas bra

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

12

---

förskolor och skolor i hela staden med fokus på kunskap. Stockholm ska vara en stad för alla där tillgängligheten ständigt utvecklas och där vi tar hand om dem som behöver det offentligas hjälp. I Stockholm ska alla känna sig trygga.

En modern stad med möjligheter för alla

Vår utgångspunkt är alltid den enskilda stockholmaren. Vi tror på människors förmåga, mer än på politikens, men är medvetna om politikens betydelse för att möjliggöra en god samhällsutveckling. Vi vill bevara, stärka och fortsätta utveckla valfriheten. De avgörande besluten ska fattas av stockholmarna själva

Stockholmarna ska ha frihet och möjlighet att förverkliga sina drömmar om ett bra liv. Därför ska politiken riva hinder och alltid sträva efter att förenkla för invånare och företag i relationerna med staden och tillvarata det civila samhällets dynamik och kreativitet.

Vår målsättning är att Stockholm ska vara en stad som det är enkelt att leva i. Stockholmarna har rätt att förvänta sig att allt fungerar så att vardagen går ihop.

Att människor känner delaktighet i samhället är en grund för deras fria utveckling. Tillit skapar trygghet vilket ska vara en grundsten i det växande Stockholm. Stockholms stadsmiljöer ska vara trygga, säkra och välskötta. Staden ska ha ett väl utvecklat samarbete med det civila samhället och den idéburna sektorn. I Stockholm ska det vara medborgarnas önskemål och behov som driver utvecklingen av kvalitet och service.

Stadens service till stockholmarna ska vara av hög kvalitet, tillgänglig och miljövänlig. Människor i behov av stöd ska få insatser i tid präglade av evidens och rättssäkerhet. Myndighetsutövningen och servicen till medborgare och företag ska präglas av gott bemötande,

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

13

---

likställighet mellan offentliga och fristående aktörer samt av effektiv hantering.

Arbetet för jämställdhet mellan flickor och pojkar, kvinnor och män ska vara aktivt i alla delar av stadens verksamheter. Jämställdhetsuppdraget tar sikte på allas lika rätt till frihet, ansvar och makt, oberoende av kön eller könsidentitet. Kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att utbilda sig, arbeta, göra karriär och forma samhället.

Stockholm behöver och förtjänar ett nytt politiskt ledarskap

Vi tror på Stockholm och har en gemensam politik för att bygga Stockholm starkare på 2020-talet. Vi drivs av en övertygelse om att Stockholm har en större potential att vara möjligheternas stad för alla människor som bor här och söker sig hit. Vår politiska mission är att genomföra de reformer och fatta de beslut som är nödvändiga för att frigöra Stockholms potential inför framtiden. Vi drivs av en gemensam vilja att bygga vidare på Stockholms många styrkor och inte ducka för de utmaningar som Stockholm samtidigt står inför. Därför deklarerar vi vår gemensamma politiska inriktning och därför kommer vi tillsammans att söka stockholmarnas förtroende i valet den 9 september 2018.

Moderaternas förslag- Ett Stockholm för hoppfulla

Vår politik för fler jobb med låg skatt, trygg välfärd och en fungerande vardag har prövats i flera val och har vunnit stockholmarnas förtroende. Det bekräftas av att Moderaterna fortsatt är kommunfullmäktiges största parti. Samtidigt har vi tagit vara på våra år i opposition genom att kontinuerligt utveckla vår politik för att svara på de problem som Stockholm står inför. En omfattande politikutveckling på samtliga områden återspeglas nu i vår budgetmotion som lades i kommunfullmäktige som utgår

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

14

---

ifrån de samhällsproblem som är mest angelägna för Stockholm att lösa.

I detta förslag till beslut har vi valt att lyfta några för oss prioriterade frågor för stadsdelen i övrigt hänvisar vi till moderaternas budgetförslag i kommunfullmäktige.

**En politik som ger svar på Stockholms
framtidsutmaningar**

Stockholm är en fantastisk stad som har haft en god utveckling de senaste åren. Maktskiftet 2014 innebär dock att Stockholm har slagit in på en felaktig kurs. Framförallt saknas trovärdiga och genomförbara svar på Stockholms framtidsutmaningar.

En växande storstad som Stockholm står inför utmaningar på åtskilliga områden, från infrastruktur till företagsklimat och välfärd. Tre områden har dock en särställning: jobben, tryggheten och skolan. Om staden står utan fungerande svar på dessa områden är det ödesdigert för Stockholms utveckling

Skarpnäcks stadsdel har liksom Stockholm i stort flera utmaningar och stor potential. Stadsdelen kommer inte växa befolkningsmässigt det kommande två åren men när de stora programområdena börjar byggas kommer stadsdelen att växa snabbt. Det ställer stora krav på långsiktig planering, stabil ekonomi och samtidigt flexibilitet. Exempelvis kommer antalet barn i förskolan och antal äldre att minska för att sedan öka igen.

I Skarpnäck och Stockholm, precis som i Sverige i övrigt, är utanförskapet hos utrikes födda flerfaldigt större än för inrikes födda. Nya jobb kommer i nya och växande företag. Men Stockholms företagsklimat befinner sig är på

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****15**

---

nedgång. Trots högkonjunktur och arbetskraftsbrist består skillnaden mellan inrikes och utrikes födda.

Skarpnäck är också en stadsdel med stora socioekonomiska skillnader. Inte minst i antalet förvärvsarbete, det är också stora skillnader i upplevt otrygg. Det är därför viktigt att staden och stadsdelen satsar på att skapa jobb och trygghet. Vi ser därför positivt på det trygghetsarbete som särskilt ska fokusera på Bagarmossen och Skarpnäck.

Många av oss som bor i stadsdelen gör det för att vi uppskattar närheten till både natur och stad. Vi tar fasta på att Skarpnäcksborna värdesätter kombinationen av en tät levande stad och grönområden av hög kvalitet. Vi vill bygga vidare på den trygga, tillåtande och framtidsinriktade stadsdelen, som så många älskar och allt fler väljer att bo i. Snart tas de första spadtagen och de tv nya stora programområdena Hammarby- Björkhagen och Bagarmossen- Skarpnäck ska bli verklighet. Det görs med stor respekt för de naturvärden som vi har i stadsdelen. Samtidigt skapar de förutsättningar för ex fler förskolor och förhoppningsvis även fler jobb och företag. När stadsdelen växer skapas också underlag för bättre service till invånarna, både privat och kommunal samt ett större utbud av affärer, caféer och restauranger.

Fokus på kärnverksamheten

Stadsdelsnämnden ska vara en lokal länk samt ansvara för dialog mellan medborgare, stadens förvaltningsorganisation och förtroendevalda. Stadsdelsnämnden ska arbeta för att säkerställa likställigheten över staden i den service som erbjuds stockholmarna inom förskola, äldreomsorg, sociala verksamheter samt lokala kultur- och fritidsverksamheter. Framtiden kräver att stadsdelsnämnderna prioriterar kärnverksamheterna i välfärden

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****16**

Majoriteten har satsat mycket pengar och prestige på olika demokratiprojekt. Tyvärr visar den senaste demokratiundersökningen att en majoritet av invånarna i Stockholm inte känner till hur de ska påverka beslut eller var de ska få information. De måste ses som ett underbetyg.

Medborgarundersökningen visar att antalet personer i Skarpnäck som är missnöjda med renhållning ökar och otryggheten är fortsatt stor. Det är ett underbetyg.

Politikens viktigaste uppgift är att se till att uppfylla samhällskontraktet och medborgarna kan lita på att den service och de institutioner de betalar för fungerar och de har makt att påverka de beslut som fattas.

En politik för tryggare stadsdelar och välskötta stadsmiljöer i hela staden

Moderaterna vill att Stockholm ska vara en trygg och snygg stad oavsett plats eller tid på dygnet. I många delar av Stockholm och även Skarpnäcks stadsdel råder i dag en stor otrygghet, det är inte acceptabelt. Moderaterna har en rad åtgärder som ska öka tryggheten för alla samt göra det svårare att vara kriminell. Tills fler poliser är på plats ska Stockholms stad arbeta med fler ordningsvakter för att öka säkerheten och tryggheten i stadsdelarna. Det ska inrättas en trygghetsjour dit lokala handlare och boende kan vända sig för att tillfälligt öka närvaron av ordningsvakter. Detta riktar sig framförallt till lokala centrum och handlare som inte har råd att egna säkerhetsvakter ur egen kassa. Som en del i det trygghetsskapande arbetet ska kommunstyrelsen verka för att regeringen utökar ordningsvakternas mandat och befogenheter så att de på sikt kan avlasta polisens arbete, verka brottsförebyggande, höja den upplevda tryggheten och stävja den eskalerande kriminaliteten. Stockholm ska mer aktivt arbeta med kameraövervakning av särskilt utsatta platser och bostadsbolagen ska möjliggöra DNA-märkning av hyresgästernas tillhörigheter.

Justeringsmännens signum**Utdragsbestyrkande**

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****17**

Vi tycker att staden ska ta på sig en ramupphandling för en trygghetsjour som kan verka i utsatta områden över hela staden. Vi behöver ordningsvakter för ett längre förordnande. De behöver också få större befogenheter, som att kunna ingripa vid ordningsstörande beteende. Små lokala handlare ska kunna få möjlighet att få stöd av lokala ordningsvakter från kommunens sida i avvaktan på att vi ser närvarande poliser på våra torg, Handlarna på Skarpnäcks Allé har under längre tid larmat om att de har svårt att driva sin verksamhet p.g.a. en vardag med stölder och hot. I de norra delarna av stadsdelen har det bl. a. förekommit ett stort antal knivöverfall. Många vittnar om oron över att gå från tunnelbanan till hemmet efter att butikerna har stängt. Efter att den lokala polisen lämnade Bagarmossen sker det i princip ingen patrullering av polisen i stadsdelen. Vi måste nu fortsätta ha en dialog och utveckla samarbetet med polisen för att säkerställa en bättre polisiär närvaro i stadsdelen.

Det är stora trygghetsklyftor i staden och i stadsdelen, bostadsadressen avgör om invånarna kan känna sig trygga och lita på samhället. Otrygga miljöer och platser måste, och ska, fasas bort. Både den upplevda och den faktiska tryggheten hos stockholmarna ska öka. Genom platssamverkan på specifikt utpekade platser, genom mätning av den upplevda tryggheten dag som natt, samt genom att kartlägga vilka som rör sig vid platsen över dygnet skapas förutsättningar för att förbättra upplevelsen av platsen. Genom att den offentliga och privata sektorn samverkar skapas ett helhetsansvar för platsen som genom samfinansiering ger förutsättningar för aktiviteter och lokal utveckling. Det handlar om främst fokus på renhållning, och säkerhet.

Vi vill arbeta för trygga, rena och väl upplysta stadsmiljöer. Säkerheten i stadsdelen ska öka genom ett

---

Justeringsmännens signum**Utdragsbestyrkande**

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****18**

---

aktivt och systematiskt arbete, till exempel genom regelbundna trygghetsvandringar. En nära och strukturerad samverkan med olika föreningar som kan bidra med civilsamhällets krafter i arbetet är värdefullt, parallellt med insatser från rättsvårdande myndigheter som säkerställer efterlevnad av ordningslagen och stadens lokala ordningsföreskrifter.

Förekomsten av olagliga boplatser vittnar om en djup social utsatthet, medför oacceptabla sanitära och omänskliga villkor och skapar otrygghet i stadsmiljön. Moderaterna vill att en nollvision ska råda för olagliga boplatser, svensk lag och stadens ordningsföreskrifter ska gälla lika för alla. Staden och stadsdelen måste arbeta målmedvetet med verksamma insatser för att förebygga etableringen av olagliga boplatser och stärka dialogen och samverkan med berörda aktörer.

Klotter, nedskräpning och skadegörelse förfular det offentliga rummet och skapar otrygghet i stadsmiljön varhelst det förekommer. Klagomålen om klotteret har ökat explosionsartat i Skarpnäck. Under 2017 har anmälningarna ökat med hela 173 procent. Det är helt oacceptabelt. Moderaterna kommer aldrig att kompromissa med att Stockholm ska vara klotterfritt och att det ska vara rent och städat på allmänna platser såsom gator, torg och parker. Nolltoleransen mot klotter ska återinföras och efterlevnaden av klotterförbudet ska prioriteras, framförallt ur ett trygghetsperspektiv. Stadens städgarantier, som innebär att städning, tömning av papperskorgar och klottersanering ska ske inom 24 timmar efter anmälan, ska förbättras. Information om stadens städgaranti ska finnas tillgänglig i anslutning till publika platser som torg, parker och grönytor.

I vissa delar av stadsdelen har också antalet inbrott ökat kraftigt. Att utsättas för inbrott innebär inte bara

---

Justeringsmännens signum**Utdragsbestyrkande**

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****19**

---

ekonomiskt lidande och förlust utan är ett grovt intrång i privatlivet som skapar långsiktig otrygghet. I den budget som kommunfullmäktige har beslutat om finns medel inom den Centrala medels reserven som kan användas av stadens nämnder för trygghetskapande ändamål och vi välkomnar den satsning som förvaltningen nu gör genom att söka pengar ur trygghetsfonden för riktade ändamål. Moderaterna anser att stadsdelsnämnd även behöver använda sig av dessa pengar för att hyra in ronderande väktare för att se till att skapa trygghet och göra det svårare att genomföra exempelvis bostadsinbrott. Skarpnäck ska ha en trygg och attraktiv stadsmiljö som uppmuntrar människor till vistelse. Är stadsmiljön nedsliten och skräpig och ger en allmänt otrivsamt känsla ökar känslan av upplevd otrygghet. Kriminalitet och otrygghet ska motverkas genom åtgärder som fysiskt bygger in trygghet i stadsmiljön: promenadvägar, belysning, växtlighet, placering av konstruktioner eller gångstråk.

Skarpnäck är den stadsdel som har mest naturmark per invånare. Både i form av parker, grönområdet och naturreservat. Vi välkomnar därför att stadsdelen nu äntligen får en ökning av anslaget. Som förvaltningen skriver måste skötselinsatserna fortsätta och utvecklas. Våra naturområden är viktiga och uppskattade inte bara av dem som bor här utan fler och fler som kommer från hela länet för att ta del av Skarpnäcks fina natur.

Alla ska våga vara ute på kvällen. Mörka och otrygga platser ska lysas upp. Moderaterna vill införa en satsning på belysning, inte bara av märkesbyggnader i centrala delar av staden utan belysa även tunnlar, platser och broar i satsningen *Stockholm light night*.

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****20**

Moderaterna vill:

- Att stadsdelen arbetar med fler ordningsvakter för att öka säkerheten och tryggheten i stadsdelarna.
- Att stadsdelen arbetar mer aktivt med kameraövervakning av särskilt utsatta och otrygga platser.
- Att stadsdelen i samverkan mellan näringsliv, civilsamhälle och offentlig sektor skapar ett helhetsansvar för platser som upplevs som otrygga och möjliggör förutsättningar för trygghetsskapande aktiviteter och lokal utveckling.
- Att staden erbjuder allmännyttans hyresgäster DNA-märkning av deras tillhörigheter.
- Att stadsdelen arbetar målmedvetet med verksamma insatser för att förebygga etableringen av olagliga boplatser och stärka dialogen och samverkan med berörda aktörer.
- Att stadens städgarantier, som innebär att städning, tömning av papperskorgar och klottersanering ska ske inom 24 timmar efter anmälan, ska förbättras.

En politik som förenar ekonomiskt ansvarstagande med sänkt skatt och prioritering av välfärden

Majoriteten har hittills höjt skatten med knappt 1,4 miljarder kronor. Dessa skattehöjningar är både onödiga och skadliga. Onödiga, därför att det med en tydlig prioritering och god kostnadskontroll är möjligt att prioritera välfärden utan att öka stockholmarnas skattebörda. Skadliga, därför att kommunalskatten slår mot alla inkomstgrupper och höjningen därför gör det mindre lönsamt att arbeta. Kombinerat med skattehöjningarna som den rödgröna regeringen genomför är det en politik som slår direkt mot jobb och tillväxt.

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

21

Människors möjlighet att försörja sig genom eget arbete är en grundpelare i Moderaternas politik. Särskilt angeläget är det att det ska löna sig mer att arbeta än att uppbära offentliga bidrag. Vi vill därför mildra effekterna genom att successivt sänka skatten till 2014 års nivå och på sikt lägre. Moderaternas budget grundar sig därför på en skattesänkning med 20 öre jämfört med innevarande år. Vår långsiktiga inriktning är att Stockholm behöver ett lägre skatteuttag för att göra det mer lönsamt att arbeta och billigare att anställa. Men det förutsätter en god ekonomisk hushållning.

Moderaternas budget kombinerar ett sänkt skatteuttag och budgetbalans med prioritering av välfärdens verksamheter. Vår budget visar att det är fullt möjligt att krona för krona stärka välfärden i samma eller högre utsträckning som majoriteten och dessutom genomföra betydande riktade satsningar och samtidigt sänka skatten.

Hög pedagogisk kvalitet i förskolan för en god start i livet för alla barn

Förskolan lägger grunden till ett livslångt lärande. Därför är det viktigt att tillsynen av förskolan fungerar och att verksamheten i förskolan håller högsta kvalitet. Om brister upptäcks ska åtgärder vidtas skyndsamt, oberoende av huvudmannaskap. Stockholms förskolor ska erbjuda en verksamhet som är utvecklande, rolig, stimulerande, trygg, utmanande och full av möjligheter.

Vi är stolta över våra förskolor och personal i Skarpnäck. Vi har under många år legat i topp i staden i brukarundersökningarna. Det är resultatet av hårt arbete inte minst av personalen. Men det är inget vi kan ta för givet utan måste kontinuerligt arbeta för att göra våra förskolor ännu bättre.

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****22**

I Skarpnäck kommer antalet barn först minska för att sedan öka ganska snabbt om ett par år. Det är en utmaning för stadsdelen och ställer krav på långsiktig planering. Vi är nu i startgroparna för att bygga nya förskolor samtidigt som gamla och otjänliga lokaler ska fasas ut. Det är alltid en komplicerad process där det är viktigt att säkerställa att information till föräldrarna fungerar och att övergångsfaserna blir så smidiga som möjligt. Barnperspektivet och behovet av förskolor och skolor ska alltid beaktas i all stadsutveckling och i stadsbyggnadsprojekt.

Moderaterna värnar en mångfald av förskolor med olika pedagogisk inriktning och generösa öppettider. Förskola på obekvämlig arbetstid ska omfattas av barnomsorgsgarantin. Förskolor och skolor i Stockholm ska ge barn det de behöver för att lära och utvecklas. Lika naturlig som valfriheten att välja förskola eller skola är, ska det vara att alla förskolor, offentliga såväl som fristående, ska leva upp till högt ställda kvalitetskrav. En lugn och trygg förskola lägger grunden för nyfikenhet och kunskap.

För att avlasta förskolans pedagogiska personal och samtidigt erbjuda möjliga arbetstillfällen för personer som står utanför arbetsmarknaden inrättas tjänster som måltidsvärdar. Måltidsvärdar ska utföra enklare göromål utanför förskolans pedagogiska uppdrag och på så vis underlätta för förskollärare och barnskötare att fokusera på förskolans pedagogiska arbete.

Fritids spelar en viktig roll i barns lärande och sociala utveckling. För att pedagogiken ska kunna ta ännu större plats vill vi stärka integrationen mellan fritidsverksamhet och skolans undervisning. Vi vill att Stockholms stad under året undersöker möjligheterna att tillsammans med föreningslivet införa profilfritids runt om i staden.

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

23

Moderaterna vill:

- Likställa förskolechefer med rektorer i grund- och gymnasieskola.
- Förstärka språkutvecklande insatser i förskolan och inom öppna förskolor.
- Förstärka övergången från förskola till skola genom att kartlägga behov hos barn med behov av särskilt stöd.
- Införa måltidsvärdar i förskolan för att avlasta den pedagogiska personalen och erbjuda arbetstillfällen till personer utanför arbetsmarknaden.
- Stärka det pedagogiska inslaget i fritidsverksamheten och möjliggöra för införandet av profiltid.

En trygg stad att åldras i

Stockholm ska vara en trygg och bra stad för alla stockholmare att leva och bo i. Staden ska ha ett väl utvecklat samarbete med det civila samhället, där överenskommelsen med den idéburna sektorn ska vårdas och utvecklas. I Stockholm ska det vara medborgarnas önskemål och behov som driver utvecklingen av kvalitet och service.

Ett kvalitetskontrakt ska införas med äldre som söker sig till äldreomsorgen. Detta ska garantera en gemensam vårdplanering och uppföljning av insatser som utgår från den äldres behov och perspektiv.

Stockholms äldre blir allt friskare och lever längre. Alla har rätt till en bra äldreomsorg och det är viktigt att omsorgen ges efter den äldres önskemål och behov. Äldre stockholmare ska ges goda förutsättningar för ett så självständigt och innehållsrikt liv som möjligt.

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****24**

Biståndsbedömningen ska förenklas ytterligare och reformeras. Stockholms äldreomsorg behöver mindre detaljstyrning och högre ambitioner i sitt arbete. Det arbete som pågår kring ramtider där äldre ska kunna påverka sina insatser är därför steg i rätt riktning, men Moderaterna anser att vi kan och bör gå längre. Vi vill utreda en uppdelning av biståndsbedömningen i olika steg där ett första behovsbeslut tas, för att senare träffa särskilda äldrecoacher som hjälper till med individuella valmöjligheter. Enskild uppföljning är viktigt för att staden ska säkerställa att det enskilda vårdbehovet tillgodoses. Därför behöver Stockholm också se över biståndsbedömningen för att stärka arbetet kring individuell uppföljning. Biståndsbedömningen ska vara likvärdig över hela staden. Därför ska den även centraliseras.

Valfriheten inom äldreomsorgen ska vara god med en mångfald av utförare och möjlighet att välja innehåll i hemtjänsten. Moderaterna tar avstånd från de ideologiskt motiverade kommunaliseringar som genomför utan hänsyn till valfriheten. Genom satsningar på valfrihet och kvalitet i äldreomsorg, hemtjänst och service, får äldre som vill bo kvar i sina lägenheter på ålderns höst större makt över sina liv. Oavsett om verksamheten bedrivs av staden eller en fristående aktör ska kraven vara högt ställda och uppföljningen ska vara noggrann.

För att äldre bättre ska kunna nyttja rätten att välja behövs en förbättrad service och information inom äldreomsorgen. Stockholms stads webbplats ska erbjuda tydlig information så att det blir möjligt att jämföra olika alternativ med varandra. Även arbetet med digitala hjälpmedel ska fortsätta och samtliga äldreboenden ska erbjuda tillgång till internet.

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

25

Äldre som vill bo kvar hemma ska kunna känna sig trygga i det valet. Det förutsätter en väl fungerande hemtjänst som möjliggör för de äldre att kunna leva självständiga liv och stanna kvar i sina hem så länge de önskar.

Hemtjänsten ska präglas av hög kvalitet, god arbetsmiljö för medarbetarna och valfrihet för den äldre. Det kräver långsiktiga spelregler för utförarna av hemtjänst i Stockholm, där vi med oro ser på den socialdemokratiskt ledda majoritetens tydliga ovilja mot fristående aktörer.

Hemtjänsten har en viktig roll och den mångfald av utförare som vår invånare kan välja mellan ska utvecklas. Samtidigt är det viktigt att säkra en så hög kvalitet som möjligt. För många äldre är inte minst kontinuitet i hemtjänstens bemanning viktigt för tryggheten. Moderaterna vill därför låta utreda en kontinuitetsbonus som premierar de utförare som levererar en hög kontinuitet av hemtjänstpersonal.

För att möta det ökande och varierande behovet av insatser vill Moderaterna utreda möjligheten för profilhemtjänst för de äldre som har särskilda behov. Det ska också vara möjligt att få hjälp med avlastande tjänster genom serviceassistenter som ska få en särskilt inriktad utbildning för detta.

Demenssjukdom ställer särskilda krav på omvårdnadskompetens för att säkerställa en god kvalitet i omsorgen. Moderaterna vill prioritera arbetet med demenssjukdomar och höja kompetensen inom demensvård på samtliga demensboenden i staden.

Inslaget av läkarkompetens i äldreomsorgen behöver ökas för att stärka och utveckla kvaliteten. Moderaterna vill se en ökad samverkan mellan hemtjänsten och landstinget genom exempelvis möjlighet till frivillig läkarundersökning i hemmet samt fler och effektivare

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****26**

---

läkemedelsgenomgångar för de äldre. Vi vill också verka för möjligheten att äldre direkt ska kunna vända sig till geriatriska mottagningar istället för akutmottagningarna för tillgång till geriatrisk specialistkompetens.

Under mandatperioden ska en långsiktig utbildningssatsning genomföras där det bland annat ska ingå ett språklyft för anställda inom äldreomsorgen som har svenska som andra språk. Staden ska också initiera och möjliggöra flerspråkig hemtjänst så att äldre personer med utländsk bakgrund kan förstå det språk som talas.

Ungdomsbesök i vården ska utvecklas och staden ska erbjuda läkarstudenter praktikplatser på äldreboenden inom ramen för deras läkarutbildning.

Moderaterna försvarar de äldres rätt att välja och slår vakt om mångfalden av utförare. Stockholms äldre ska ha rätt att välja bland en mångfald av boendeformer. Äldre par med olika vårdbehov ska kunna leva ihop hela livet och detta säkerställs genom parboendegarantin. För att ge Stockholms äldre en god vård och omsorg behövs engagerade och utbildade medarbetare som möter de äldre på deras villkor och ser varje individ som en unik person med rätt att få sina individuella behov tillgodosedda. Det ska också vara möjligt att separera städning från hemtjänstens insatser. Staden ska fortsätta med att höja kompetensen och stärka medarbetarna i deras yrkesroll.

Äldres livskvalitet ska öka, och i linje med detta vill Moderaterna införa ett måltidslyft inom äldreomsorgen. Måltidsupplevelsen ska vara lustfylld. Möjligheten att vistas utomhus ska säkerställas.

Moderaterna vill slå vakt om att de äldre som så önskar ska kunna bo kvar i sin bostad så länge som de känner sig trygga i hemmet, även om behoven av vård och omsorg

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

27

ökar. Därför vill Moderaterna utreda förutsättningarna för praktiska lösningar som att installera hissar utanpå trevåningsfastigheter.

Det ska finnas en mångfald av olika boendeformer. Bland annat vill Moderaterna utreda möjligheten för att införa generationsboenden som förbättrar möjligheterna till umgänge över generationsgränserna.

Vi har med stor oro sett de skenande kostnaderna för och problemen med personbundna transporter som främst drabbat enskilda individer, äldre och personer med funktionsnedsättning som inte kunna ta del av och ha den frihet att röra sig som de ska kunna räkna med men också stadsdelens ekonomi. Stadsdelen får nu en viss kompensation men underskottet och problemen kvarstår. Det måste åtgärdas och i den nya upphandling som nu sker måste staden säkerställa att vi får ett avtal som både kan garantera service och en hållbar finansiering.

Moderaterna vill:

- Att Stockholm ska vara en trygg stad att åldras i med en omsorg som ges efter den äldres önskemål och behov från en mångfald av utförare.
- Införa ett kvalitetskontrakt som garanterar en god vård.
- Reformera biståndsbedömningen.
- Bevara och utveckla valfriheten inom äldreomsorgen och hemtjänsten.
- Att det ska vara möjligt att välja innehåll i hemtjänsten.
- Utreda möjlighet till kontinuitetsbonus inom hemtjänsten.
- Införa profilhemtjänst och serviceassistenter.
- Utreda möjlighet att erbjuda vård i hemmet för äldre som behöver medicinsk hjälp.
- Genomföra ett språklyft för hemtjänsten.

Justeringsmännens signum

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****28**

- Permanenta satsningarna på äldrevårdar, omsorgsvårdar och anställning för personer med funktionshinder.
- Genomföra ett måltidslyft inom äldreomsorgen.

En stad som ger trygghet och stöd åt de mest utsatta i samhället

Staden måste alltid finnas till hands för de mest utsatta i vårt samhälle. I synnerhet ska barn och unga som far illa få stöd och hjälp i ett tidigt skede. Vi vill arbeta för att frivilligkrafter och staden har gemensamma mål och program för att bekämpa hemlösheten. Ett nära samarbete mellan polis, skola och socialtjänst och fler socialsekreterare ute i fält ska ge unga stockholmare ett snabbt stöd. Uppsökande verksamhet ska riktas till grupper som behöver extra stöd. Genom kraftfulla insatser ska staden arbeta för att minska droganvändandet bland våra unga. Stockholm ska också tillsammans med frivilligorganisationer arbeta strukturerat och målmedvetet mot våldsbejakande extremism och ta lärdom av andra länders arbete och erfarenheter.

Arbete mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska bedrivas med full kraft. Satsningen på föräldrastödsprogram för att ge alla barn en bra start i livet ska fortsätta, liksom arbetet med sociala insatsgrupper, som ska finnas i alla stadsdelar. Tidiga insatser mot ungdomar med riskbeteende leder till att färre ungdomar växer upp i och hamnar i utanförskap. Den satsning på ett utvecklat samarbete mellan skola och socialtjänst som Moderaterna har initierat ska fortgå.

Arbetet med ensamkommande barn ska utvecklas och effektiviseras. Socialnämnden ska leda arbetet med att se över och arbeta fram rutiner för att säkra ett gott mottagande. Vi ska också verka för rekrytering av fler

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****29**

---

familjehem och boenden för att möta behovet för ensamkommande barn.

Insatserna för att minska hemlösheten är fortsatt prioriterade och hemlöshetsstrategin ska fortsätta vara en viktig utgångspunkt i stadens arbete. Fler långsiktiga boendialternativ ska övervägas liksom en fortsatt satsning på boendestöd.

Målgruppen EU- och tredjelandsmedborgare har ökat allt mer, vilket kräver ett tydligt agerande och en konkret inriktning från staden i kombination med insatser från socialtjänsten för de som behöver stöd och hjälp, bland annat i form av uppsökande verksamhet, information samt insatser från ideella föreningar. Utgångspunkten måste alltid vara att svensk lag gäller lika för alla och ska upprätthållas. För att kunna koordinera arbetet och fortsätta utveckla insatserna och agerandet är det viktigt att stadens projektledare för samordning av arbetet kring EU- och tredjelandsmedborgare fortsätter och att den tidigare tydliga dialogen som fanns med andra berörda aktörer och instanser prioriteras.

Moderaterna vill:

- Att socialtjänsten ska fortsätta att utvecklas med särskilt fokus på förebyggande långsiktigt arbete för barn och unga.
- Stärka samverkan mellan skola och socialtjänst för de som riskerar att inte klara skolan.
- Utveckla och utvidga arbetet med sociala insatsgrupper till stadsdelen och avhoppare som en tydlig målgrupp för socialtjänsten.
- Fortsätta satsningen på föräldrastödsprogram.
- Verka för fler boenden för att möta behoven för ensamkommande barn,
- Utveckla insatserna när det rör utsatta EU-medborgare.

Jessica Sjönell (L) m.fl. reserverar sig mot förvaltningens förslag till förmån för eget förslag enligt följande:

1. Att avslå stadsdelsförvaltningens förslag till beslut.
2. Att uppdra åt stadsdelsförvaltningen att återkomma med förslag till verksamhetsplan i enlighet med vad som nedan sägs.
3. Att anföra följande:

Möjligheternas Stockholm: en modern och hållbar storstad där alla kommer till sin rätt

Alliansens partier – Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna – styrde framgångsrikt Stockholm i åtta år. Samarbetet mellan våra partier har fortsatt konstruktivt i opposition och kvarstår inför valet 2018. Samarbetet grundar sig på en gemenskap i synen på den enskilde och det civila samhället i relation till det offentliga.

Våra partier lägger därför inför 2018 fram egna budgetförslag men den gemensamma färdriktningen är densamma. Detta gemensamma förord till våra budgetförslag utgör vår långsiktiga vision för Stockholms utveckling.

En gemensam vision om en dynamisk storstad i ett globalt sammanhang

Vi förenas av en gemensam, värderingsburen vision för framtidens Stockholm, som bejakar Stockholms styrkor och särart, och tror på Stockholms potential och möjligheter inför framtiden.

Vår vision för Stockholm är en modern, öppen, hållbar, trygg, tillåtande och framtidsinriktad stad där människor

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****31**

---

arbetar, där det finns en mångfald av människor, många företag och företagare samt en stad dit forskare och studenter från hela världen söker sig. Vår vision är också ett Stockholm som ligger i framkant och utmanar andra storstäder när det gäller miljö, klimat och teknikutveckling. Vi vet att Stockholm kan bli hållbart samtidigt som staden växer.

Stockholm ska vara en stad där människor trivs och vill bo, känner tillit och framtidstro. Det ska finnas bra förskolor och skolor i hela staden med fokus på kunskap. Stockholm ska vara en stad för alla där tillgängligheten ständigt utvecklas och där vi tar hand om dem som behöver det offentliga hjälp. I Stockholm ska alla känna sig trygga.

En modern stad med möjligheter för alla

Vår utgångspunkt är alltid den enskilda stockholmaren. Vi tror på människors förmåga, mer än på politikens, men är medvetna om politikens betydelse för att möjliggöra en god samhällsutveckling. Vi vill bevara, stärka och fortsätta utveckla valfriheten. De avgörande besluten ska fattas av stockholmarna själva.

Stockholmarna ska ha frihet och möjlighet att förverkliga sina drömmar om ett bra liv. Därför ska politiken riva hinder och alltid sträva efter att förenkla för invånare och företag i relationerna med staden och tillvarata det civila samhällets dynamik och kreativitet.

Vår målsättning är att Stockholm ska vara en stad som det är enkelt att leva i. Stockholmarna har rätt att förvänta sig att allt fungerar så att vardagen går ihop.

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****32**

Att människor känner delaktighet i samhället är en grund för deras fria utveckling. Tillit skapar trygghet vilket ska vara en grundsten i det växande Stockholm. Stockholms stadsmiljöer ska vara trygga, säkra och välskötta. Staden ska ha ett väl utvecklat samarbete med det civila samhället och den idéburna sektorn. I Stockholm ska det vara medborgarnas önskemål och behov som driver utvecklingen av kvalitet och service.

Stadens service till stockholmarna ska vara av hög kvalitet, tillgänglig och miljövänlig. Människor i behov av stöd ska få insatser i tid präglade av evidens och rättssäkerhet. Myndighetsutövningen och servicen till medborgare och företag ska präglas av gott bemötande, likställighet mellan offentliga och fristående aktörer samt av effektiv hantering.

Arbetet för jämställdhet mellan flickor och pojkar, kvinnor och män ska vara aktivt i alla delar av stadens verksamheter. Jämställdhetsuppdraget tar sikte på allas lika rätt till frihet, ansvar och makt, oberoende av kön eller könsidentitet. Kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att utbilda sig, arbeta, göra karriär och forma samhället.

Stockholm behöver och förtjänar ett nytt politiskt ledarskap

Vi tror på Stockholm och har en gemensam politik för att bygga Stockholm starkare på 2020-talet. Vi drivs av en övertygelse om att Stockholm har en större potential att vara möjligheternas stad för alla människor som bor här och söker sig hit. Vår politiska mission är att genomföra de reformer och fatta de beslut som är nödvändiga för att frigöra Stockholms potential inför framtiden. Vi drivs av en gemensam vilja att bygga vidare på Stockholms många

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****33**

---

styrkor och inte ducka för de utmaningar som Stockholm samtidigt står inför. Därför deklarerar vi vår gemensamma politiska inriktning och därför kommer vi tillsammans att söka stockholmarnas förtroende i valet den 9 september 2018.

Liberalerna i Stockholm och Skarpnäck – politik för frihet

I Liberalernas Stockholm satsar vi på välfärdens kärnverksamheter, fast med sänkt skattenivå. Det klarar vi av genom att prioritera satsningar som gör konkret skillnad för stadsdelens invånare, inte minst de som allra mest behöver samhällets hjälp och stöd. Samtidigt som vi effektiviserar onödig och tidskrävande byråkrati, vilket frigör resurser i form av tid och närvaro där det behövs allra mest.

Välfärd för kvalitet, valfrihet och mångfald

Stockholm ska ha en välfärd med hög kvalitet, valfrihet och mångfald. All välfärdsverksamhet i Stockholms stad ska hålla en hög kvalitet, oavsett utförare. Stockholmarna ska vara trygga med att staden har rätt verktyg och metoder för att säkra kvaliteten. Verktygen för kvalitetsuppföljning ska utvecklas för att säkerställa att stockholmarna får bästa möjliga service för sina skattepengar.

För oss liberaler kommer kvalitet och valfrihet alltid före driftsform. Regeringens förslag till vinsttak inom välfärden riskerar att slå ut många privata utförare, särskilt de mindre företagen. Vi är övertygade att olika typer av företag, kooperativ, organisationer berikar och skapar valmöjligheter för den enskilde. Det ska finnas en mångfald av utförare med olika typer av inriktningar att

---

Justeringsmännens signum**Utdragsbestyrkande**

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****34**

---

kunna välja mellan. Valfrihet i välfärden stärker individens makt och ska tillämpas på alla områden där så är möjligt.

Just nu är det särskilt viktigt inom skolverksamheten, där olika utförare innebär att föräldrar kan välja den pedagogiska inriktning de tror på, och som passar deras barns behov bäst. I Stockholm går ca 35 % av alla inskrivna barn i en fristående förskola. I Skarpnäck har vi ca 23 fristående förskolor, som har gott rykte och lika bra om inte bättre nöjdhetsbetyg än de kommunala verksamheterna. Dessa verksamheter ska fortsatt få samma skolpeng per barn som de kommunala förskolorna, fortsatt samma kvalitetskrav och en tillsyn för att säkerställa att verksamheten är välfungerande.

Med Liberalernas politik kommer de fristående förskolorna i Skarpnäck finnas kvar och fortsätta sin verksamhet med fokus på hög kvalitet.

Trygghet i staden och i stadsdelen

För oss liberaler är trygghet en frihetsfråga. Den som är rädd är inte fri. Liberalerna kommer aldrig att acceptera att Stockholmare får sin frihet begränsad på grund av otrygghet. I 12 av 14 stadsdelar känner sig invånarna mer oroliga för att utsättas för brott än vid förra trygghetsmätningen när Alliansen styrde. Den nuvarande rödgrönrosa majoriteten i stadshuset och regeringen har stått handfallna när otryggheten har ökat och polisen fått allt svårare att lösa sina uppgifter. I frånvaron av en fullt ut bemannad polis har Liberalerna på flera håll i staden yrkat på att trygghetsvakter ska anställas för att bevaka särskilt brottsdrabbade platser.

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****35**

I Skarpnäcks stadsdel visar medborgarundersökningen en marginell ökning av otryggheten. Men oroväckande är att närmre en femtedel av medborgarna i Skarpnäcks stadsdelsområde är oroliga för att utsättas för brott. Det är också oroväckande att det är en så pass markant skillnad mellan män och kvinnors svar ifråga om trygghet. En mycket stor del av kvinnorna avstår ifrån att gå ut om kvällarna efter det blivit mörkt. När kvinnor går ensamma hem på kvällen känner de sig otrygga i större utsträckning än männen. Kvinnor känner sig också till större del otrygga i parker och grönområden. Här spelar bra belysning, stadsmiljö med folk i rörelse och ett välstädat område en roll för att uppleva trygghet i sitt närområde. Vi vill genomföra en trygghetsinventering för närmiljön och bland annat se över belysning. Vi vill också återinföra nolltolerans mot klotter, skadegörelse och nedskräpning i stadsdelen så att Skarpnäckborna ska känna sig trygga i vardagen.

Den stora satsningen måste dock ske på brottförebyggande åtgärder och brottsbekämpande åtgärder. Under möten med Skarpnäcks näringslivsråd har det framkommit att handlarna i framförallt Skarpnäcks Allé har svårt att bedriva sin verksamhet och upplever en vardag med hot, våld och omfattande, systematiska stölder. Det är oacceptabelt. Polisens kris har påverkat omfattningen av deras närvaro och patrullering i stadsdelen negativt. Vi ett tydligt behov av ökad polisiär närvaro, men anser också att vi inte kan vänta på att regeringen ska agera. Därför gör Liberalerna en historisk investering i Stockholms trygghet med en långsiktig trygghetsplan som ska löpa över 10 år.

Liberalerna vill ha kommunala trygghetsvakter och fler trygghetskameror på brottsutsatta, otrygga platser där polisinsatserna inte räcker till. Dessa trygghetsvakter ska i samarbete med polis, andra myndigheter och civilsamhället bidra till att skapa närvaro och synlighet på

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****36**

---

särskilt otrygga och brottsdrabbade platser. Liberalerna avsätter därmed 100 mnkr under kommunstyrelsen för att genomföra en central upphandling av trygghetsvakter och genomföra trygghetsskapande åtgärder.

Vi vill även inrätta en central trygghetsjour, dit boende och företagare kan ringa för att få akut hjälp av lokala ordningsvakter, dygnet runt.

Genom tidiga sociala insatser får vi resultat. Det alliansiniterade Skarpnäcksllyftet ska stå som modell för övriga stadsdelar och permanentas. Skarpnäcks stadsdelsförvaltning spelar en avgörande roll i det lokala trygghetsarbetet och ska fortsatt arbeta tillsammans med de övriga stadsdelarna i staden för en övergripande insats för trygghetsfrågorna och för att dela med sig samt lära av andras goda exempel i trygghetsarbetet.

En hållbart växande storstad med dynamik, innovation och tillväxt

Stockholm ska vara en innovativ stad i teknikutvecklingens framkant. Digitaliseringens möjligheter ska tillvaratas och delningsekonomins potential bejakas. I Skarpnäck finns många exempel på nya typer av föreningar och organisationer som växer genom sociala medier och nätverk.

Stadens verksamheter och medborgarservice ska kontinuerligt utvecklas för att underlätta för människor, företag och organisationer att vara verksamma i Stockholm. Stadens regelverk ska vara transparent, enkelt och tillåtande för att främja innovationer och initiativ på marknaden och inom civilsamhället.

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****37**

Som kultur- och evenemangsstad ska Stockholm vara modern, nyskapande och tillåtande. Här vill Liberalerna i Skarpnäck verka för att stadsdelen ska attraktiv för de kreativa näringarna och ska bejaka initiativ för att göra området till en upplevelserik stad. I Bagarmossen har flera boende och föreningar tagit initiativ till loppmarknader, föreläsningar, konserter och liknande kulturliv. För att möjliggöra mer sådant måste möjligheterna till att boka eller hyra lokaler underlättas, fler initiativ välkomnas samt marknadsföras.

Förskoleverksamheten är grunden till stimulerande utveckling

Kunskap är en enskild människas viktigaste redskap för att växa och fatta självständiga beslut. Utbildning bryter barriärer och öppnar nya vägar. I Stockholm ska varje elev nå sin fulla potential genom att Stockholms skolor ska vara de bästa i Sverige och bland de bästa i OECD.

Förskolorna i Stockholm ska hålla en hög pedagogisk kvalitet och ge stadens barn trygghet och stimulerande utveckling tidigt i livet. Det liberala Stockholm ska vara den öppna världsstad där varje ung människa får chansen att utvecklas och välja hur livet ska se ut. I förskolan ska varje barn kunna utvecklas och växa, oavsett förutsättningar hemifrån.

För många barn är förskolan också starten på det livslånga lärandet. Allra viktigast blir förskolans verksamhet för de barn som inte har med sig det svenska språket hemifrån. Förskolan ska bidra till att alla barn får stifta bekantskap med böcker och läsning, med matematik och naturkunskap. Utgångspunkten i verksamheten ska vara varje barns förmåga, lust och vilja att lära. Detta ska gälla för stadens samtliga förskolor. Arbetet med

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

38

---

språkutveckling är ett särskilt prioriterat område i förskolan, liksom att träna barnen i socialt samspel.

Att delta i pedagogisk verksamhet redan från tidig ålder har en stor påverkan på barns individuella utveckling. Det gör det också möjligt att på ett tidigt stadium uppmärksamma barn med behov av särskilt stöd. Barn med läs- och skrivsvårigheter får större möjligheter att lära sig läsa och skriva om deras svårigheter uppmärksammas tidigt i livet.

I Liberalernas Stockholm håller förskolan, kommunal såväl som fristående, hög kvalitet, är trygg, och har ett genomtänkt pedagogiskt fokus. Föräldrar och barn ska erbjudas valfrihet, mångfald och en förskola i världsklass. Rätten att själv välja vilken förskola barnet ska gå i ska värnas. Fristående alternativ ökar den pedagogiska mångfalden och föräldrarnas valfrihet.

Liberalerna prioriterar kärnverksamheten i stadsdelarna. Liberalerna höjer därför schablonen för förskolan med 1 procentenhet mer än majoriteten. Totalt innebär det 3 extra miljoner till förskoleverksamheten under 2018. Det innebär en schablonhöjning på totalt 4 procent. Liberalerna gör dessutom extra satsningar på höjda förskollärlöner och karriärtjänster inom förskolan.

Försvara friheten

Vi ska vara beredda att försvara vår och andras frihet på riktigt. Vi liberaler försvarar ett Sverige där människor får leva, tro, klä sig och älska som de vill. Där friheten gäller alla – vem du än är, var du än kommer ifrån. Det är en frihet där människor får vara som de är, men också bli något annat om de vill. Vi ser utmaningarna i en stad där klyvningen mellan stadsdelar och mellan människor ökat och friheten för många är beskuren.

Justeringsmännens signum

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****39**

I Skarpnäck har vi sett exempel på den våldsbejakande extremismens härjningar. Attacken i Kärrtorp är ett av de tydligaste exemplen och har uppmärksammats lokalt, nationellt och medialt. Mindre företeelser har dock pågått och vi har sett nyheter om attacker mot HBQT rörelsen. Det är oacceptabelt. Skarpnäck ska vara en fristad för människor som söker acceptans för sin person, sin livsstil, sina åsikter, sin världsåskådning eller sitt sätt att leva. Det ska finnas ett starkt skydd mot våld i nära relationer, frihet från hedersförtryck och rätt för varje person att fritt få välja hur och med vem hen ska leva.

I Liberalernas stadsdel råder det nolltolerans mot diskriminering. Såväl alla invånare som anställda ska bli bemötta med respekt och kunskap oavsett etnicitet, kön, ålder, religion, sexuell läggning eller funktionshinder. Ett inkluderande samhälle där man utgår från den mänskliga mångfalden, ser olikheter som styrkor, tar till vara människors vilja och ser alla som resurser är ett liberalt samhälle.

Liberaler värnar alltid individen före kollektivet. Ingen människa ska av sin omgivning hindras att utöva de självklara rättigheter och möjligheter som gäller lika för alla i hela landet.

Verksamhet för barn, kultur och fritid

I det liberala Stockholm har alla barn rätt till en trygg uppväxt under goda levnadsvillkor. I stadsdelarna bedrivs angelägen och viktig verksamhet i både kommunala verksamheter och i fristående verksamheter, för att ge alla unga i Stockholm tillgång till ett stimulerande utbud av fritidsaktiviteter. Detta ska värnas och utvecklas. Liberalernas politik sätter kultur- och fritidsverksamheter

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****40**

---

av hög kvalitet för Stockholms barn och ungdomar i första rummet.

Staden ska tillhandahålla en god fritidsverksamhet för barn och ungdomar. I samverkan med det lokala föreningslivet och andra aktörer ska en mångfald av verksamheter för barn och unga erbjudas. Det är angeläget att man i planeringen av verksamheter för barn och ungdomar tar särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

En aktiv och drogfri fritid minskar risken att ungdomar hamnar snett. Genom ett levande förenings- och idrottsliv över hela stadsdelen, liksom god tillgång till öppna verksamheter för ungdomar genom fritidsklubbar, fritidsgårdar, ungdomsmottagningar och andra stödjande insatser från staden ska alla ungdomar ges förutsättningar till en trygg uppväxt. I Skarpnäck har vi flera verksamheter med olika öppettider. Vi vet att ungdomarna rör sig över områdena i stadsdelen och över stadsdelarna i staden, därför är det inte längre motiverat att ha utspridda verksamheter med få öppettider. Från Liberalernas sida ser vi ett behov av att samla resurserna genom att ha en större fritidsgård i stadsdelen som alla ungdomar vet är öppen.

Majoriteten har under detta område anslagit pengar för demokratiutveckling och utvecklingsprogram. Resultatet av dessa satsningar har hittills varit lågt, i det närmsta obefintligt över staden. I Skarpnäck har vi en tradition av att föra dialogmöten vid större förslag till beslut och har även pensionärsrådet samt funktionshinderrådet som lokala remissinstanser. Under Alliansens tid arbetade vi även hårt för att öka transparensen och Skarpnäcksbarnas delaktighet. Vi ser därför att satsningar på demokratiutveckling istället används för satsningar inom

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****41**

---

förskolan och socialtjänsten som tydligare kommer barn och unga till del.

Äldreomsorg

I Liberalernas Stockholm är vi individer hela livet. Även när vi behöver stöd och hjälp från andra har vi rätt till respekt för våra behov, våra livsval och våra intressen. Ingen ska behöva bli rädd för att bli gammal. Alla ska ha möjlighet att få komma till ett tryggt och anpassat boende när man vill och behöver, och få stöd och hjälp i hemmet så länge man bor kvar hemma.

I vårt Stockholm är det alltid den enskilde medborgaren som bestämmer över sitt liv, inte politikerna. Liberalerna försvarar äldres rätt att välja, medan den rödgröna regeringen genom Valfärdsutredningen vill inskränka valfriheten och avskaffa populära och välfungerande alternativ

Ingen ska behöva vara rädd för att inte få flytta till ett bra boende när man blir äldre. Liberalerna anser att alla som är över 85 år, och som vill, ska få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende.

Fullmäktige har antagit nya riktlinjer som förtydligar att ålder och ensamhet ska tillmätas större betydelse vid bedömningen av behov av särskilt boende. De nya riktlinjerna har dock inte fått någon verklig effekt. Därför ska delegationen till stadsdelsförvaltningarnas tjänstemän att besluta om avslag på ansökningar om plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende dras in. Avslagsbeslut ska godkännas av stadsdelsnämndernas sociala delegationer.

Äldre som har omfattande behov av hemtjänst och som vill flytta till vård- och omsorgsboende ska alltid få

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****42**

---

möjlighet att göra det om det inte medför några extra kostnader för stadsdelsnämnderna.

Stadsdelsnämnden ska särskilt prioritera det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Ingen äldre stockholmare ska behöva vara ofrivilligt ensam. Aktiviteter och öppna mötesplatser ska hålla öppet året runt, även på somrar och storhelger. Stadsdelsnämnden ska stödja initiativ från civilsamhället för fler aktiviteter för äldre.

I Skarpnäck har Hemmet för Gamla återgått i kommunal regi, en uppskattad verksamhet som drevs på entreprenad i tyvärr slitna lokaler med renoveringsbehov. Det har bara gått snart tre månader sedan övertaget av hemmet för gamla och trots en hårt arbetande stadsdelsförvaltning finns det delar som Liberalerna känner oro för, där är den övertaliga personalen en fråga.

Införandet av ramtid i hemtjänsten ska fortsätta. Äldre ska kunna påverka hur den beviljade tiden ska användas. Stadsdelsnämnden ska vara lyhörd inför äldres önskemål och så långt som möjligt respektera deras livsval och intressen.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Vi liberaler anser att alla människor ska ha friheten att kunna leva sitt liv, oavsett om man har en funktionsnedsättning eller inte. Så långt som möjligt ska var och en, utifrån sina förutsättningar, kunna leva ett självständigt liv och ha ett arbete att gå till. Därför kommer vi alltid att värna rätten till stöd och service för personer med funktionsnedsättning.

Regeringens politik har inneburit nedskärningar av insatserna till personer med funktionsnedsättning.

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****43**

Bedömningarna från Försäkringskassan och stadsdelsnämnderna blir allt hårdare. Andelen avslag på ansökningar om insatser enligt LSS har ökat med över en fjärdedel sedan maktskiftet. Denna utveckling riskerar att allvarligt skada möjligheterna för stockholmare med funktionsnedsättning att leva liv med frihet och delaktighet.

I ett läge där allt fler får avslag på sin ansökan, stadsdelsnämnderna står inför stor press på grund av Försäkringskassans övervältring av kostnaderna på kommunerna och det nya avtalet för persontransporter leder till kraftiga fördyringar, väljer majoriteten att lägga ett sparbetning i form av ett krav på generell effektivisering. Liberalerna återställer halva sparbetning.

Valfriheten ska gälla även personer med funktionsnedsättning. Därför måste möjligheten att kunna välja boende, daglig verksamhet, hemtjänst, ledsagning, avlösning, korttidstillsyn och personlig assistans försvaras.

Stadsdelarna bör kunna konkurrera om driften av upphandlad verksamhet, men ideologiskt motiverade återkommunaliseringar av välfungerande verksamheter ska inte förekomma. Sedan maktskiftet har staden fattat beslut om ett antal omotiverade och illa förberedda återkommunaliseringar av upphandlade verksamheter. Genom att stoppa sådana återkommunaliseringar kan valfriheten för brukarna värnas och staden spara in på omställningskostnader.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

I Liberalernas Stockholm har alla barn rätt till en trygg uppväxt - utan hot, fattigdom eller övergrepp - och samma möjligheter att kunna skapa sig en bra framtid. Tidiga insatser för utsatta barn är av central betydelse. Alla

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****44**

---

inblandade aktörer ska arbeta tätt tillsammans för att förebygga att barn och vuxna far illa och reagera snabbt och effektivt om det ändå sker. Stadsdelsnämnderna ska alltid verka utifrån ett barnperspektiv och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention.

För att kunna ge barn i utsatta familjer den hjälp de behöver måste det finnas erfaren personal som har tid för barnen. Personalomsättningen bland socialsekreterare inom den sociala barn- och ungdomsvården är hög i många stadsdelar. Nyanställda socialsekreterare får ta ansvar för ett stort antal krävande ärenden utan tillräcklig handledning eller möjlighet till kollegialt lärande.

I Skarpnäck har Socialsekreterarnas arbetssituation förbättras och den handlingsplan som majoriteten har tagit fram i staden är ett steg i rätt riktning. Det krävs dock en genomgripande förändring av socialsekreterarnas arbetssituation där lön, kompetensutveckling och större karriärmöjligheter ingår. Majoriteten genomför nu en lönesatsning, vilket Liberalerna har krävt under ett par års tid. Vi vill dock gå längre än majoritetens satsning.

Allt fler socialsekreterare utsätts idag för hot. Detta är oacceptabelt och måste tas på största allvar. Vi vill att se över stadsdelens strategier för att stödja personal som utsätts.

Kvalitetssäkringen av placeringar av barn utanför det egna hemmet måste fortsatt vara ett prioriterat område. Alla barn har rätt att komma till ett hem som förmår att ge dem en bra uppväxt. Rekrytering av familjehem för ensamkommande flyktingbarn och flyktingungdomar är prioriterad och ska fortsätta. Antalet placeringar av ensamkommande flyktingbarn har ökat kraftigt de senaste åren och i Skarpnäck måste vi prioritera uppgiften att följa upp kvaliteten i dessa hem.

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****45**

Insatser för kvinnofrid och arbetet mot våld i nära relationer ska fortsatt prioriteras av samtliga nämnder. Ambitionsnivån i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck måste höjas. Vi vill satsa på fortbildning av personal och bättre samverkan mellan socialtjänst, Origo, skola, civilsamhälle och polis.

Alla som behöver budget- och skuldrådgivning ska bli erbjudna ett personligt möte. Det är särskilt viktigt att familjer med barn snabbt erbjuds rådgivning. Inga barnfamiljer ska behöva vänta mer än en vecka på att få sitt första budget- och skuldrådgivningsamtal, och hyresrådgivare. I Skarpnäck ska målet om noll vräkta familjer vara ledstjärna.

Fler tillgängliga bostäder och ökad rörlighet på bostadsmarknaden

Ett växande Stockholm ställer krav på att byggnader, transporter och systemlösningar utformas så att de minskar klimatbelastningen. Liberalerna vill att det ska byggas attraktivt, hållbart och tätt och ha utrymme för både äldre och modern arkitektur och samtidigt behålla grönområden. Det är i täta städer med urbana miljöer som det finns goda förutsättningar för hållbara energisystem och transporter.

För att fler ska få möjlighet att flytta dit de vill räcker det inte enbart med att bygga fler bostäder och regelförenklingar för nyproduktionen. Även rörligheten i det befintliga bostadsbeståndet behöver öka genom slopad flyttskatt, skattebefriad andrahandsuthyrning och en ansvarsfull gradvis infasning av mer marknadsanpassad hyressättning.

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****46**

I stadsdelen kommer de två stora områdena Hammarby-Björkhagen och Bagarmossen- Skarpnäck påbörjas. I Liberalerna ser vi fram emot båda byggena, men hade gärna sett en mer stadslig utformning av bostäderna i programmen. Det är viktigt att vi får en blandad bebyggelse i stadsdelen, där allt från ny modern arkitektur till stadsradhus och villamattor får finnas. Det gör att man kan flytta inom stadsdelen och bo kvar i sitt närområde. Allt byggande görs med stor respekt för de höga naturvärden som vi har i stadsdelen, samtidigt som vi tar ansvar för att allt fler behöver någonstans att bo.

Ekonomiskt bistånd

Att ha ett arbete och att kunna försörja sig själv ger trygghet och frihet att växa. I Liberalernas Stockholm ska därför så många människor som möjligt ha ett jobb att gå till.

Det ekonomiska biståndet ska vara en utväg för att hjälpa den som under en viss tid i livet inte har några andra medel till sin försörjning. Människor ska få hjälp att gå från bidrag till självförsörjning. För oss liberaler är det också grundläggande att alla barn har lika rätt till en god uppväxt oavsett familjens omständigheter.

Antalet hushåll som tar emot ekonomiskt bistånd har nu börjat stiga för första gången på flera år. Detta är särskilt oroväckande eftersom Stockholm befinner sig i en högkonjunktur.

Det är viktigt att stadsdelsnämnderna fortsätter att arbeta för att hjälpa människor från bidrag till arbete och det är framför allt viktigt att nyanlända snabbt kan komma in på arbetsmarknaden. Liberalerna menar att det krävs sänkta trösklar till det första jobbet. Genom inträdesjobb kan nyanlända och unga få ett första jobb till något lägre lön,

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****47**

---

istället för att behöva leva på försörjningsstöd och för var dag hamna längre ifrån arbetsmarknaden.

Jobbtorg Stockholm ska hjälpa dem som är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet med en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan. Ett nytt jobbtorg för validering av nyanlända bör inrättas som samverkar med Arbetsförmedlingen, yrkeshögskolan, Universitets- och högskolerådet och branschorganisationer med syfte att underlätta för nyanlända att snabbt komma i jobb.

För att skapa incitament att gå från bidrag till arbete bör långvariga mottagare av ekonomiskt bistånd få behålla en större del av arbetsinkomsterna utan att det påverkar rätten till bistånd, så kallad jobbstimulans. Jobbstimulansen bör höjas från 25 till 40 procent.

Alla barn oavsett bakgrund ska ha möjlighet att ta del av idrott och kultur. Vi föreslår därför att alla barnfamiljer med försörjningsstöd ska kunna ansöka om att avgiften för kulturskola, idrottsförening eller annan regelbunden fritidsverksamhet ska ingå i biståndet. Denna fritidspeng infördes av alliansregeringen men har avskaffats av den socialdemokratiska regeringen.

Fler människor ska försörja sig genom eget arbete

Framgångsrikt företagande skapar tillväxt som kommer alla till del. Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat. Förutsättningarna att starta och driva företag ska förbättras och företagandets villkor och företagets betydelse för att skapa välstånd och arbetstillfällen ska vägleda stadens beslutsfattande. Alla jobb behövs, enkla som högkvalificerade.

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****48**

Försörjning genom eget arbete är avgörande för möjligheten att leva ett självständigt liv och förverkliga sina livsdrömmar. Stockholms arbetsmarknad är stark, men också i Stockholm är arbetslösheten märkbart högre bland utrikes födda – särskilt kvinnor. Vi kommer att gå till val tillsammans med allianspartierna på att halvera andelen som lever på försörjningsstöd i utsatta stadsdelar till 2025. Fler jobb ska skapas i nya och växande företag genom ett bättre företagsklimat och lägre skatter.

I Liberalernas Stockholm har alla som kan ett jobb att gå till. Jobbtorg Stockholm fortsätter att vara huvudarenan för stadens arbetsmarknadsåtgärder. Stadsdelsnämndernas huvuduppgift är att se till att fler mottagare av ekonomiskt bistånd kan gå vidare till insats på jobbtorgen. Tillfälliga anställningar, såsom Stockholmsjobben, leder oftast inte till en fast anställning på ordinarie arbetsmarknad. Nämndens fokus ska alltid vara att hjälpa individer in på den ordinarie arbetsmarknaden.

Feriejobb ger egen försörjning, referenser och en första kontakt med arbetsmarknaden. Arbete för ungdomar är även en viktig trygghets- och integrationsskapande åtgärd. För att fler ungdomar ska få en meningsfull fritid vill Liberalerna att det ska bli möjligt att få feriejobb även på helgerna. Det ska även vara möjligt att få feriejobb i en annan stadsdel än hemstadsdelen. Ungdomar med funktionsnedsättning ska fortsatt vara en prioriterad grupp när det gäller tilldelningen av feriejobb. Liberalerna vill också att stadsdelsnämnden i Skarpnäck verkar för att ha ett brett kontaktnät med näringslivet, för att kunna skapa dialog om ferieplatser utanför stadsdelens verksamheter.

Den styrande majoriteten har ökat antalet sommarjobb, men samtidigt utökat målgruppen till att även omfatta 18- och 19-åringar. Resultatet har blivit att en lägre andel av de sökande har beviljats ett sommarjobb. Det är inte

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****49**

---

rimligt att unga vuxna, som själva bär ansvaret för sin försörjning, ska konkurrera med ungdomar om de sommarjobb som staden anordnar. Liberalerna anser att feriejobben enbart ska gå till ungdomar under 18 år, myndiga ungdomar ska istället ta del av verksamheter vid Jobbtorgen för unga.

Stadsdelsnämnderna ska ta aktiv del i stadens satsning på yrkesintroduktionsanställningar och ska tillsammans med Jobbtorgen erbjuda unga och nyanlända yrkesintroduktionsanställningar inom stadsdelens verksamheter.

Särskilt uttalande

Ewa Larsson (MP) m.fl., Claes Elmgren (S) m.fl. och Tina Kratz (V) m.fl. anmäler ett särskilt uttalande enligt följande:

Skarpnäcks verksamhetsplan för 2018 ger en tydlig bild på hur stadens generella mål omsätts i praktisk handling lokalt. Vision 2040 och Ett Stockholm för alla utgår ifrån:

- Ett Stockholm som håller samman
- Ett klimatsmart Stockholm
- Ett ekonomiskt hållbart Stockholm
- Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Sedan 2014 har vi i den röd-grön-rosa majoriteten gjort flera avgörande satsningar i stadens budget som också fått positivt genomslag i vår stadsdel. Exempelen är många, bl.a. tydliga prioriteringar inom förskolans och skolans område, tydligt fokus på klimatomställningar, bättre förutsättningar för hemtjänst och en genomtänkt boendeplanering, investeringar i eftersatta lokaler för skola och idrottshallar och ett bostadsbyggande som sker med eftertanke, utvecklad infrastruktur för cykel, riktade och utökade insatser inom arbetsmarknad och vuxenutbildning och nu

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****50**

---

senast i budgeten ytterligare satsningar på trygghetsskapande åtgärder.

Den politiska majoriteten har också tagit fram handlingsplaner och lokala utvecklingsplaner inom olika förändringsområden och som ger riktlinjer om hur Stockholm ska styras om att bli en socialt, ekologisk, ekonomiskt och demokratiskt hållbar stad. Skarpnäck ska vara en stadsdel som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention, en jämställd stadsdel där makt och resurser fördelas lika och där alla delar av stadsdelen är trygga och levande.

Hållbarhetskommisionens olika delrapporter ger gott underlag för att nå målet, ett Stockholm som socialt håller samman, ett grönare och klimatsmartare Stockholm utan kolförbränning och ett demokratisk Stockholm där alla människor har en arena och kommer till tals, allt detta sammantaget ger ett ekonomiskt hållbart Stockholm både på kort som på lång sikt.

I Skarpnäcks tas nu fram nya verksamhetsmål och nya indikatorer att styra om och att mäta framgångar med utifrån fastställda mål. Vi vill framhålla följande viktiga satsningar som vi gör i årets budget.

I Skarpnäck jobbar vi för att alla goda krafter ska kunna samverka, för en sammanhållen socialtjänst där individen är i centrum och för en förskola där alla barn blir sedda. Vi kommer utveckla samarbetet mellan skola och förskola genom sociala investeringar och Skarpnäckslyftet arbetas in i ett trygghetsskapande där lokalt områdesarbete och Community work utvecklas och jämställdhets och jämlikhetsaspekter tydliggörs. Det innebär att invånare, skolor, polis, trafikkontoret, kulturförvaltningen, fastighetsägare, föreningslivet och övriga civilsamhället arbetar tillsammans för ett socialt hållbart Skarpnäck. Vi kommer att på olika sätt starka förutsättningarna för detta proaktiva arbete. Ett nytt samverkansavtal med polisen bidrar till gemensamma prioriteringar i det

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****51**

---

brottsförebyggande arbetet och möjliggör tydliga insatser för drog- och brottsförebyggande arbete samtidigt som det skapar möjlighet att introducera barn och unga till meningsfulla fritidsaktiviteter i form av idrott och kultur. Samarbete ger förutsättningar för att uppmärksamma barn och unga i riskzon samt underlättar ett familjeorienterat arbetssätt. Att förebyggande är den huvudsakliga prioriteringen i nämndens lokala utvecklingsprogram och extra medel kommer att sökas för trygghetsskapande arbete.

Nytt är också att stadsdelens verksamheter ska medverka till att förebygga socialt utanförskap genom att erbjuda god service till de nyanlända invånare som verksamheterna kommer i kontakt med. Det sociala stödet ska präglas av såväl extern som intern samverkan.

Avslutningsvis vill vi poängtera att det är tillsammans vi förädlar det pärlband av olika bostadsområden och centrum utefter Linje 17 söderut, från Hammarbyhöjden, till Björkhagen, Kärrtorp, Bagarmossen och Skarpnäck. Vi uppmuntrar till fler arbetsplatser och utvecklar vårt samarbete med lokalt näringsliv och stadens kommunala bostadsbolag. Det kommer att byggas både studentbostäder, fler hyresrätter och bostadsrätter samt Stockholmshus och servicehus, förskolor och skolor. Det gröna Skarpnäck, med stadens mest välbesökta naturreservat, Nacka reservatet och stadens största naturreservat Flaten, kommer att öppnas upp för fler att besöka och ekosystemtjänster stärkas. Arbetet med att rusta upp parker och parklekar fortsätter kommande år och papperskorgar moderniseras. Cykelbanor rustas och görs mer sammanhängande samt hastigheter för biltrafik sänks i hela stadsdelen. Arbetet med boende- och besöksparkering fortgår och fler gator som i dag upplevs som genomfartsgator kommer att utvecklas till stadsgator. Stadsdelens samarbete med olika facknämnder och föreningsliv utvecklas och intensifieras kommande år.

Justeringsmännens signum**Utdragsbestyrkande**

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****52**

Ersättaryttranden

Gunnar Fagerström Caperius (C) anmäler att om han hade haft rösträtt hade han anfört följande:

Möjligheternas Stockholm: en modern och hållbar storstad där alla kommer till sin rätt

Alliansens partier – Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna – styrde framgångsrikt Stockholm i åtta år. Samarbetet mellan våra partier har fortsatt konstruktivt i opposition och kvarstår inför valet 2018. Samarbetet grundar sig på en värderingsmässig gemenskap i synen på den enskilde och det civila samhället i relation till det offentliga.

Våra partier lägger därför inför 2018 fram egna budgetförslag men den gemensamma färdriktningen är densamma. Detta gemensamma förord till våra budgetförslag utgör vår långsiktiga vision för Stockholms utveckling.

En gemensam vision om en dynamisk storstad i ett globalt sammanhang

Vi förenas av en gemensam, värderingsburen vision för framtidens Stockholm, som bejakar Stockholms styrkor och särart, och tror på Stockholms potential och möjligheter inför framtiden.

Vår vision för Stockholm är en modern, öppen, hållbar, trygg, tillåtande och framtidsinriktad stad där människor arbetar, där det finns en mångfald av människor, många företag och företagare samt en stad dit forskare och studenter från hela världen söker sig. Vår vision är också ett Stockholm som ligger i framkant och utmanar andra storstäder när det gäller miljö, klimat och teknikutveckling. Vi vet att Stockholm kan bli helt hållbart samtidigt som staden växer.

Stockholm ska vara en stad där människor trivs och vill bo, känner tillit och framtidstro. Det ska finnas bra förskolor och skolor i hela staden med fokus på kunskap.

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****53**

Stockholm ska vara en stad för alla där tillgängligheten ständigt utvecklas och där vi tar hand om dem som behöver det offentliga hjälp. I Stockholm ska alla känna sig trygga.

En modern stad med möjligheter för alla

Vår utgångspunkt är alltid den enskilda stockholmaren. Vi tror på människors förmåga, mer än på politikens, men är medvetna om politikens betydelse för att möjliggöra en god samhällsutveckling. Vi vill bevara, stärka och fortsätta utveckla valfriheten. De avgörande besluten ska fattas av stockholmarna själva

Stockholmarna ska ha frihet och möjlighet att förverkliga sina drömmar om ett bra liv. Därför ska politiken riva hinder och alltid sträva efter att förenkla för invånare och företag i relationerna med staden och tillvarata det civila samhällets dynamik och kreativitet.

Vår målsättning är att Stockholm ska vara en stad som det är enkelt att leva i. Stockholmarna har rätt att förvänta sig att allt fungerar så att vardagen går ihop.

Att människor känner delaktighet i samhället är en grund för deras fria utveckling. Tillit skapar trygghet vilket ska vara en grundsten i det växande Stockholm. Stockholms stadsmiljöer ska vara trygga, säkra och välskötta. Staden ska ha ett väl utvecklat samarbete med det civila samhället och den idéburna sektorn. I Stockholm ska det vara medborgarnas önskemål och behov som driver utvecklingen av kvalitet och service.

Stadens service till stockholmarna ska vara av hög kvalitet, tillgänglig och miljövänlig. Människor i behov av stöd ska få insatser i tid präglade av evidens och rättssäkerhet. Myndighetsutövningen och servicen till medborgare och företag ska präglas av gott bemötande, likställighet mellan offentliga och fristående aktörer samt av effektiv hantering.

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

54

Arbetet för jämställdhet mellan flickor och pojkar, kvinnor och män ska vara aktivt i alla delar av stadens verksamheter. Jämställdhetsuppdraget tar sikte på att alla lika rätt till frihet, ansvar och makt, oberoende av kön eller könsidentitet. Kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att utbilda sig, arbeta, göra karriär och forma samhället.

Stockholm behöver och förtjänar ett nytt politiskt ledarskap

Vi tror på Stockholm och har en gemensam politik för att bygga Stockholm starkare på 2020-talet. Vi drivs av en övertygelse om att Stockholm har en större potential att vara möjligheternas stad för alla människor som bor här och söker sig hit. Vår politiska mission är att genomföra de reformer och fatta de beslut som är nödvändiga för att frigöra Stockholms potential inför framtiden. Vi drivs av en gemensam vilja att bygga vidare på Stockholms många styrkor och inte ducka för de utmaningar som Stockholm samtidigt står inför. Därför deklarerar vi vår gemensamma politiska inriktning och därför kommer vi tillsammans att söka stockholmarnas förtroende i valet den 9 september 2018.

Nytt ledarskap och närodlad politik för Skarpnäck

Skarpnäck är en stadsdel med enorm potential, både för nya bostäder, närhet till natur, ökad tillväxt och fler jobb. Men för att realisera denna potential krävs ett politiskt ledarskap som förmår ta ansvar för och prioritera kärnverksamhet.

Centerpartiet står för en närodlad politik där beslut ska fattas så nära människor som möjligt. Vi har en vision om en stad som är livfull, öppen och grönt. En inkluderande och hållbar stad där medborgarnas idéer tas tillvara och där egna initiativ ges utrymme och stöd. Människors egen vilja och rätt att välja kvalitativ verksamhet står i centrum.

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

55

Skarpnäcks invånares valfrihet ska vara styrande för all verksamhet, medborgarens behov stå i centrum och människors idéer för hur stadsdelen ska byggas och utvecklas tas om hand. Vi vill se en mångfald bland utförare och verksamheter. Detta skapar och lösgör resurser för dem som verkligen behöver stöd. Valfriheten har skapat alternativ som är tillgängliga för alla, inte bara för personer med höga inkomster. Genom valfrihet skapas konkurrens vilket i sin tur leder till bättre kvalitet, fler småföretagare, tillväxt och mångfald. Rätten att välja kvalitativ skola, vård och omsorg bör vara grundläggande.

Stockholm ska också vara en ledande förebild för ett modernt samhälle som är miljöanpassat och långsiktigt hållbart. En stad där ekonomisk tillväxt ger förutsättningar för effektiv politik mot klimatförändringarna. En stad där grönska får frodas och där tät bebyggelse ger svaret både på bostadsbristen och klimatutmaningar.

Respekt för skattebetalarnas pengar och fokus på kärnverksamhet ger en bra välfärd i Skarpnäck

Mitt i en stark, internationellt driven, högkonjunktur växer problemen i Stockholm och Skarpnäck. Tadelningen ökar på arbetsmarknaden där utsatta grupper utgör en allt större del av de arbetslösa. De sociala och ekonomiska skillnaderna mellan olika områden av vår stadsdel är stor. Det finns en klyvning mellan och inom de stadsdelar som följt med i den globala uppgången med låg arbetslöshet och bra skolresultat de som ställts utanför. Den rödgrönrosa majoriteten bedriver i det läget en oansvarig löftespolitik som präglas av allt åt alla i stället för att använda de goda tiderna för att skapa en hållbar grund för långsiktig tillväxt i Stockholm. Till skillnad från majoriteten vill vi i Centerpartiet vara sparsamma när konjunkturen är god för att ha resurser att möta nästa kris.

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****56**

Den rödgrönrosa majoriteten har sedan 2014 höjt skatten med miljardbelopp. En politik som slår mot alla inkomstgrupper vilket är helt fel väg att gå. Skattehöjningarna har motiverats utifrån att satsa på välfärden. Med det är inte vad som sker i staden eller vår stadsdel. Vi ser snarare att stadens byråkrati sväller kraftigt genom inrättandet av nya administrativa funktioner som råd, kanslier, planer och strategier, snarare en faktiska reformer. Mer byråkrati skapar varken jobb eller välfärd utan snarare ger stadens operativa verksamheter fler administrativa pålagor i form av exempelvis rapporteringsskyldigheter eller statistikredogörelser.

Att höja skatten och samtidigt slösa med skattebetalarnas pengar innebär att stockholmarna tvingas betala mer i skatt utan att mer pengar går till jobbskapande åtgärder och välfärd. I ansvaret för skattebetalarnas pengar ska också finnas tydliga mål för effektivisering av verksamheter. Dessvärre präglas förslaget till budget och verksamhetsplan av majoritetens vilja att genom skattehöjningar spendera allt mer av skattebetalarnas pengar, medan förslag och reformer som innebär att befintliga medel kan användas mer effektivt saknas.

Trygga medborgare i Skarpnäck

Flera områden i vår stadsdel upplevs idag otryggare än tidigare. Trygghetsmätningar visar oroande ökning på kort tid över hela staden, och vår stadsdel är inget undantag. Denna oro måste tas på fullaste allvar. Rätten för alla medborgare att kunna röra sig utan att vara rädd är en förutsättning för att fullt ut delta i samhället. Här krävs snabba och konkreta åtgärder, med bl.a. ökad kameraövervakning, bättre belysning, bättre städning av parker och torg, och att stadsdelens verksamhet riktad till unga får nödvändiga resurser för ett aktivt och uppsökande arbete. Det behövs ett närmare samarbete mellan sociala

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****57**

---

verksamheter och skolorna, vilket saknas i verksamhetsplanen.

Värna valfriheten i Skarpnäck

Grunden för vårt välstånd är marknadsekonomi, valfrihet och företagande. Även i vår stadsdel ifrågasätts de mekanismer som är grundbulten för att det överhuvudtaget finns några skattemedel att fördela. Centerpartiet kommer att fortsätta att driva på för att våra verksamheter ska vara konkurrensutsatta och att valfrihet ska finnas för våra medborgare. Vi menar att demokrati inte bara handlar om att vara aktiv på valdagen och att det finns t ex stadsdelsnämnder att påverka genom. Demokrati är också att kunna ha ett avgörande inflytande vid köksbordet hemma om vilken skola, förskola eller hemtjänst som ska väljas. När den nuvarande majoriteten på olika sätt inskränker valfriheten, är det också ett sätt att frånta människor sina möjligheter att bestämma över den egna vardagen och istället låta politiker bestämma.

I Skarpnäcks stadsdel drivs 23 förskolor i annan form än kommunal. Åtta av tio av de förskolor som får högst omdömen av föräldrarna drivs i annan form än kommunal. De inskränkningar som nuvarande regering vill se vad gäller möjligheten att bedriva verksamheter innebär att vardagen för hundratals barn och familjer i Skarpnäck riskerar att slås sönder av inga andra skäl än ideologi. Det saknas både insikt om, och än mer beredskap för att hantera, konsekvenserna av detta hos den styrande majoriteten. Om deras meningsfränder på nationell nivå får som de vill kommer konsekvenserna bli mycket långtgående när välfungerande och populära verksamheter tvingas slå igen.

Vad gäller förskolans viktiga uppgift att förbereda för ett livslångt lärande saknas i förslaget till verksamhetsplan

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

58

åtgärder för att stärka samarbete med grundskolorna, vilket är en brist.

Mer bostäder och bättre miljö i Skarpnäck

Centerpartiet vill att vi ska bygga både tätare och mer i alla våra områden, inte minst i Hammarbyhöjden, Bagarmossen och Skarpnäck. I vår stadsdel finns såväl goda kommunikationer som stora naturområden och en förtätning kan göras utan att minska tillgången till dessa. Att förtäta på redan hårdgjorda ytor och dra nytta av existerande infrastruktur kan vi spara grönytor. Grönytor som behövs än mer då det byggs mycket bostäder som gör att vi blir många invånare i stadsdelen. Vi förordar en tätare stad där människor kan leva miljövänligt. Att bygga högt och tätt är särskilt viktigt vid knutpunkter för kollektivtrafiken.

Resurserna till drift och underhåll av parker ska öka genom det av Centerpartiet föreslagna Parklyftet. Det är en utmaning att underhålla de parker och grönytor som redan finns. Bortglömda och nergångna parker ska på sikt inte få finnas i Stockholm. För att skapa en trevligare stadsmiljö med fler bänkar och sopkorgar ska vi möjliggöra för medborgare att donera medel till detta. Genom att betala in en förutbestämd summa till stadsdelen så ska det gå att köpa in en bänk eller papperskorg som får en skylt med donatorns namn. Detta blir också ett sätt att engagera närboende i sin stadsdels utveckling. Genom att ta väl hand om våra offentliga rum och skapa levande mötesplatser skapas trygghet och trivsel.

All mat som serveras i stadsdelens verksamheter ska vara god, nyttig och tillagad med klimatsmarta råvaror. Stadens matupphandlingar ska ställa krav på miljöhänsyn och djurskyddsregler motsvarande svensk nivå. Den ensidiga fokuseringen på ekologisk mat som föreslås av majoriteten leder till ökade klimatutsläpp och större andel närodlad

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****59**

---

mat bör finnas som ett mål för måltider i både förskola och äldreomsorg.

Stärk civilsamhället och företagen i Skarpnäck

Det finns inget bättre sätt till inkludering, integration och frihet än en egen inkomst. För de som inte etablerat sig på arbetsmarknaden, på grund av att de nyligen kommit till staden, funktionsvariation eller annan utmaning, är att det skapas fler jobb avgörande. Genom att fler arbetar skapas även mer resurser till det offentliga. Fyra av fem nya jobb skapas i småföretag.

För att stötta entreprenörskap och företagsamhet krävs en målmedveten prioritering, på alla nivåer inom den offentliga förvaltningen, av att skapa bättre villkor för småföretag. Skarpnäck har idag en låg andel arbetsplatser jämfört med andra stadsdelar. Därför är det mycket beklagligt att dessa aspekter saknas i förslaget till verksamhetsplan. Här krävs en attitydförändring och ambitionshöjning, inte fler möten.

Det civila samhället är en annan viktig brygga för att gå från utanförskap till delaktighet och gemenskap. Det ska finnas god tillgång till olika former av lätt tillgängliga samlingslokaler i alla delar av stadsdelen. Det är en förutsättning för ett levande föreningsliv och civilsamhälle. Det är viktigt att det beaktas i planeringen vid nybyggnation, inte minst lokaler för små företag.

I övrigt hänvisas till Centerpartiets budgetförslag som presenterats för kommunfullmäktige.

Jonathan Lindgren (KD) anmäler att om han hade haft rösträtt hade han föreslagit Skarpnäcks stadsdelsnämnd besluta enligt följande:

Justeringsmännens signum**Utdragsbestyrkande**

1. Att avslå Stadsdelsnämndens förslag till beslut
2. Stadsdelsnämnden ges i uppdrag att återkomma till nämnden med en verksamhetsplan i överensstämmelse med vad som anförs i detta beslut samt i enlighet med Kristdemokraternas budgetreservation i kommunfullmäktige
3. Att därutöver anföra följande:

Möjligheternas Stockholm: en modern och hållbar storstad där alla kommer till sin rätt

Alliansens partier – Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna – styrde framgångsrikt Stockholm i åtta år. Samarbetet mellan våra partier har fortsatt konstruktivt i opposition och kvarstår inför valet 2018. Samarbetet grundar sig på en värderingsmässig gemenskap i synen på den enskilde och det civila samhället i relation till det offentliga.

Våra partier lägger därför inför 2018 fram egna budgetförslag men den gemensamma färdriktningen är densamma. Detta gemensamma förord till våra budgetförslag utgör vår långsiktiga vision för Stockholms utveckling.

En gemensam vision om en dynamisk storstad i ett globalt sammanhang

Vi förenas av en gemensam, värderingsburen vision för framtidens Stockholm, som bejakar Stockholms styrkor och särart, och tror på Stockholms potential och möjligheter inför framtiden.

Vår vision för Stockholm är en modern, öppen, hållbar, trygg, tillåtande och framtidsinriktad stad där människor arbetar, där det finns en mångfald av människor, många företag och företagare samt en stad dit forskare och studenter från hela världen söker sig. Vår vision är också ett Stockholm som ligger i framkant och utmanar andra

storstäder när det gäller miljö, klimat och teknikutveckling. Vi vet att Stockholm kan bli helt hållbart samtidigt som staden växer.

Stockholm ska vara en stad där människor trivs och vill bo, känner tillit och framtidstro. Det ska finnas bra förskolor och skolor i hela staden med fokus på kunskap. Stockholm ska vara en stad för alla där tillgängligheten ständigt utvecklas och där vi tar hand om dem som behöver det offentliga hjälp. I Stockholm ska alla känna sig trygga.

Stockholm behöver och förtjänar ett nytt politiskt ledarskap. Detta gäller för staden som helhet såväl som Skarpnäcks stadsdel.

En modern stad med möjligheter för alla

Vår utgångspunkt är alltid den enskilda stockholmaren. Vi tror på människors förmåga, mer än på politikens, men är medvetna om politikens betydelse för att möjliggöra en god samhällsutveckling. Vi vill bevara, stärka och fortsätta utveckla valfriheten. De avgörande besluten ska fattas av stockholmarna själva

Stockholmarna ska ha frihet och möjlighet att förverkliga sina drömmar om ett bra liv. Därför ska politiken riva hinder och alltid sträva efter att förenkla för invånare och företag i relationerna med staden och tillvarata det civila samhällets dynamik och kreativitet.

Vår målsättning är att Stockholm ska vara en stad som det är enkelt att leva i. Stockholmarna har rätt att förvänta sig att allt fungerar så att vardagen går ihop.

Att människor känner delaktighet i samhället är en grund för deras fria utveckling. Tillit skapar trygghet vilket ska vara en grundsten i det växande Stockholm. Stockholms stadsmiljöer ska vara trygga, säkra och välskötta. Staden

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****62**

---

ska ha ett väl utvecklat samarbete med det civila samhället och den idéburna sektorn. I Stockholm ska det vara medborgarnas önskemål och behov som driver utvecklingen av kvalitet och service.

Stadens service till stockholmarna ska vara av hög kvalitet, tillgänglig och miljövänlig. Människor i behov av stöd ska få insatser i tid präglade av evidens och rättssäkerhet. Myndighetsutövningen och servicen till medborgare och företag ska präglas av gott bemötande, likställighet mellan offentliga och fristående aktörer samt av effektiv hantering.

Arbetet för jämställdhet mellan flickor och pojkar, kvinnor och män ska vara aktivt i alla delar av stadens verksamheter. Jämställdhetsuppdraget tar sikte på allas lika rätt till frihet, ansvar och makt, oberoende av kön eller könsidentitet. Kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att utbilda sig, arbeta, göra karriär och forma samhället.

Stockholm behöver och förtjänar ett nytt politiskt ledarskap

Vi tror på Stockholm och har en gemensam politik för att bygga Stockholm starkare på 2020-talet. Vi drivs av en övertygelse om att Stockholm har en större potential att vara möjligheternas stad för alla människor som bor här och söker sig hit. Vår politiska mission är att genomföra de reformer och fatta de beslut som är nödvändiga för att frigöra Stockholms potential inför framtiden. Vi drivs av en gemensam vilja att bygga vidare på Stockholms många styrkor och inte ducka för de utmaningar som Stockholm samtidigt står inför. Därför deklarerar vi vår gemensamma politiska inriktning och därför kommer vi tillsammans att söka stockholmarnas förtroende i valet den 9 september 2018.

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

63

För övrigt vill jag för Kristdemokraterna lyfta ett antal områden där vi som parti för staden som helhet såväl som för Skarpnäcks stadsdel vill göra några särskilda prioriteringar.

Barnomsorg och förskola

Kristdemokraterna vill:

- Att barngruppernas storlek ska vara högst tolv barn i småbarnsgrupperna (1-3 år) och högst femton barn i grupperna för de äldre barnen (4-5 år)
- Att stadsdelarna tydligt informerar om olika barnomsorgsalternativ
- Att fristående och kommunala alternativ ska behandlas lika
- Att stadsdelarna arbetar aktivt för att rekrytera fler dagbarnvårdare

I förskolan ska barnen lägga grunden till ett livslångt lustfyllt lärande, kunna leka, känna trygghet och inhämta kunskaper och värden. Stockholms barn ska erbjudas en förskola och skola i världsklass. Det ska finnas ett brett urval av verksamheter, inriktningar, kommunala och fristående alternativ, där omsorg, kunskap och lärande står i fokus.

Planering av förskolor

Stockholm växer kraftigt och på flera platser är det nödvändigt att både bygga ut befintliga förskolor och skolor samt att bygga nya. Nämnden är ansvarig för att säkerställa att förskoleplatser finns att tillgå i såväl befintliga områden som exploateringsområden, men det är inte nödvändigt att nämnden ska driva de nya förskolorna. Staden ska i dialog med fristående aktörer även verka för fler fristående alternativ i förskole- och skolplaneringen.

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

64

Det är angeläget att i samband med förskole- och skolutbyggnad verka för lägre byggkostnader för att på så sätt begränsa framtida hyreskostnader.

För att klara utbyggnaden av förskolelokaler ska alltid möjligheten att utnyttja skollokaler undersökas. Staden ska även samverka med fastighetsägare, näringslivet och andra aktörer för att hitta nya lösningar på behovet av förskolelokaler och platser. Staden ska ha en välkomnande attityd till förskolor på arbetsplatser om arbetsgivare visar intresse av att starta fristående arbetsplatsförskolor.

Stadsdelsnämnden ska också verka för att successivt öka antalet förskolor med tillagningskök. Ansvaret att uppfylla barnomsorgsgarantin förutsätter att det finns en långsiktig och framsynt planering av förskolelokaler.

Stadsdelsnämnderna har därmed en central roll för att säkra behovet av förskolelokaler i planeringen av nya stadsdelar och ska i det sammanhanget samarbeta med exploaterings- och stadsbyggnadsnämnderna.

Tydliga mål i förskolan

Stockholms förskolor ska erbjuda en verksamhet som är stimulerande och trygg. Tiden i förskolan ska vara en tid av omsorg och lek och av lustfyllt lärande och utgångspunkten ska vara varje barns förmåga, lust och vilja att lära. Stockholms stads förskoleprogram ”Framtidens förskola” anger fokus för verksamheten i stadens förskolor. Förskolechefens ledarskap är av avgörande betydelse för förskolans kvalitet.

Verksamhetens utveckling kräver ett pedagogiskt ledarskap, som långsiktigt och uthålligt skapar förutsättningar för att arbeta mot uppställda mål och driva ett systematiskt kvalitetsarbete.

Läroplanen för förskolan har förtydligats och kompletterats med nya mål när det gäller språkutveckling, matematik, naturvetenskap och teknik. Förskolans pedagogiska uppdrag har förtydligats och även

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****65**

---

förskolläraernas ansvar. Arbetet med matematik och språkutveckling är även fortsättningsvis prioriterade områden där arbetet i förskolan ska fördjupas.

Lärandet förutsätter trygghet och omsorg. Den delen måste prioriteras när alltmer fokus läggs på det pedagogiska uppdraget. Föräldrar vill att deras barn mår bra och känner sig trygga. Under det gångna året kan konstateras att majoritetens årsmål för att andelen vårdnadshavare till flickor och pojkar i förskolan som upplever att barnet kände sig tryggt på förskolan inte uppnåddes. Man klarade inte 92 procent i tertialavstämningen T2. För årsmålet till 2018 är ambitionen sänkt. Kristdemokraterna vill istället för sänkta ambitioner lyfta omsorgsperspektivet mer än vad som görs idag, samt satsa på mindre barngrupper.

Förskolans innehåll

Att delta i en pedagogisk verksamhet ger möjligheter att på ett tidigt stadium uppmärksamma barn med behov av särskilt stöd. Flera stadsdelsnämnder signalerar en stor ökning av förskolebarn i behov av särskilt stöd och det är därför viktigt att staden fortsatt skapar förutsättningar för att dessa barn får det stöd de behöver. Barn med läs- och skrivsvårigheter får större möjligheter att lära sig läsa och skriva om deras svårigheter uppmärksammas tidigt i livet. Förskolechefen ansvarar för att barn som behöver extra stöd får det och att det sker i samverkan med föräldrarna. Stödet ska utformas så att det stärker barnets egen lust att lära och utvecklas samt främjar inkludering i gruppen. Alla barn ska ha samma möjligheter till stöd oavsett om de går i kommunal eller fristående förskola.

Förskolans fysiska miljö ska väcka nyfikenhet, inspirera och utmana barn till utforskande och upptäckande. Miljön både i förskolan och i dess närområde ska ge möjlighet till en aktiv utevistelse med fysisk rörelse. Utemiljön ska

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

66

också ses som ett av förskolans pedagogiska rum. Det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa grundläggs redan i förskoleåldern. Alla barn ska få god, varierad och näringsriktig mat i förskolan. Kristdemokraterna vill att den maten lagas i så stor utsträckning som möjligt i förskolornas egna tillagningskök.

Litteraturen ska ha en given plats i förskolan som källa till språkstimulans, samtal och reflektion där högläsning är ett viktigt inslag. För att stödja och stärka förskolans arbete med barns språkutveckling ska lässatsningen i Stockholms förskolor fortsätta. Utbildningsnämnden ska i nära samarbete med stadsdelsnämnderna och kulturnämnden inom projektet "Stockholm högläser" fortsatt verka för att litteratur och läsning blir en än mer naturlig del i alla barns vardag. Förskolan ska arbeta aktivt med jämställdhet. Alla barn oavsett kön ska få tillgång till alla de möjligheter och utmaningar som förskolan erbjuder. Barnen ska få bredda sina lekmönster och intressen och utvidga sina möjligheter att utvecklas och lära på alla områden.

Ett utvecklingsområde för stadens förskolor är arbetet med flerspråkiga barn och mångkulturellt arbete. Det är angeläget att förskolan har en bra kompetens om barns språkutveckling och kan stödja flerspråkighet hos barn med annat modersmål än svenska. Barnen i förskolan ska mötas av ett förhållningssätt som innebär att de olika erfarenheter som barnen har med sig ska tas tillvara, samtidigt som det är viktigt att nyanlända barn i förskolan introduceras för svensk kultur och värdegrund. Vårt kulturarv erbjuder verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka och se på samhället ur nya perspektiv och som kan bidra till en snabbare integration. En god förankring i den egna kulturen för de barn som är födda i Sverige gör det också lättare för människor att med öppet sinne möta människor från andra kulturer.

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

67

Mindre barngrupper

Förskolans organisation ska säkerställa att alla barn blir sedda och känner sig trygga, därför är det viktigt att beakta barngruppernas storlek. Små grupper är viktigt för att barn ska kunna knyta an och känna trygghet och arbetsro. Inte minst är detta viktigt för de yngsta barnen. Barn ska inte enbart kunna knyta an till vuxna, utan även till andra barn, och forskning har visat att den anknytningsprocessen blir bäst i små grupper. Antalet barn i småbarnsgrupperna (1-3 år) ska därför inte vara större än tolv barn per grupp och grupperna för de äldre barnen (4-5 år) ska inte bestå av fler än femton barn. Detta att jämföra med nuvarande mål om 16 barn per grupp. Ett mål som uppfyllts under hösten i Skarpnäck men som under den gångna våren överskreds. Kristdemokraterna anslår medel för de målsättningar vi satt upp.

Ökad valfrihet

Föräldrarnas val och önskemål påverkar inriktning och utbud av förskolor i Stockholm. Lika villkor ska råda för kommunala och fristående alternativ. Full etableringsfrihet ska gälla för fristående förskolor och pedagogisk omsorg. Staden vill se en mångfald av utförare och olika pedagogiska verksamheter. För att ytterligare öka föräldrars valfrihet ska stadsdelsnämnderna uppmuntra och underlätta för enskilda aktörer att bedriva förskoleverksamhet i Stockholm och bland annat erbjuda flerfamiljssystem och pedagogisk omsorg. Föräldrar ska ha tillgång till god information om olika utförare och olika former av barnomsorg för att kunna göra ett aktivt val. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna verkar för att det ska finnas många alternativ att välja mellan och ett led i detta är att se över riktlinjerna och reglerna för den som vill bedriva pedagogisk omsorg.

Stockholms stad har en barnomsorgsgaranti som ger rätt till en förskoleplats inom tre månader. Det är viktigt att

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****68**

---

denna garanti efterlevs. Om den inte gör det ska ekonomisk ersättning utgå i enlighet med den servicegaranti som Kristdemokraterna vill införa. En ökad andel fristående förskolor ställer ökade krav på samverkan mellan stadsdelsnämnderna och de fristående förskolorna i stadsdelsnämndsområdet. I dag arbetar många stockholmare utanför traditionell kontorstid. Staden ska säkerställa att de som har ett fastställt behov av barnomsorg utanför stadens ramtider (06.30-18.30) får möjlighet till detta i enlighet med stadens gällande regelverk. Barnomsorg på obekvämt arbetstid ska ges i hemmet om föräldrarna så önskar.

Medarbetarnas kompetens

Frågan om kompetensförsörjning är högst angelägen. Den som leder den dagliga verksamheten och har det pedagogiska ansvaret på en förskoleavdelning eller förskola ska vara förskollärare. För att genomföra läroplanens intentioner är det viktigt att stadsdelsnämnderna prioriterar arbetet med att öka andelen förskollärare. Barnskötare har en viktig roll att spela i förskolans verksamhet och ska ha goda möjligheter att utvecklas i sitt yrke.

För att trygga en fortsatt personalförsörjning är det därför viktigt att stadsdelsnämnderna erbjuder pedagogisk vidareutbildning till barnskötare och förskollärare. Även förskolans chefer ska kontinuerligt erbjudas möjlighet till kompetensutveckling. Utbildningsnämnden ska fortsätta satsningen på kompetensutveckling för barnskötare och förskollärare inom såväl kommunala som fristående förskolor. Satsningen ska löpande följas upp och utvärderas.

Samverkan

Stadens riktlinjer som förtydligar hur arbetet med barns övergång från förskola till skola optimeras ska fortlöpande

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

69

aktualiseras. En god samverkan mellan förskola och skola är av stor betydelse för barns utveckling och lärande. Stadsdelsnämnderna har, i samverkan med utbildningsnämnden, ansvaret för att samordna arbetet med barnens övergång mellan förskola och skolans verksamheter. Stadens riktlinjer omfattar även fristående förskolor och skolor.

Förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar och vårdnadshavare. Det är viktigt att föräldrar har kännedom om vad förskolan gör för att stödja barnens utveckling.

Varje förskola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten.

Stadsdelsnämndernas Verksamhet för barn, kultur och fritid

Kristdemokraterna vill:

- utöka de öppna förskolornas öppettider
- fortsätta att utöka antalet familjecentraler
- vidareutbilda fritidsledare för tidig upptäckt av radikaliserings och extremism
- införa en kommunal fritidspeng
- utöka stödet till fältassistenter

Staden ska i samverkan med det lokala föreningslivet och andra aktörer erbjuda en mångfald av verksamheter för barn och unga. Det är viktigt att de unga själva är delaktiga i både planering av utbudet och genomförandet. Det är även angeläget att man i planeringen av verksamheter tar särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar med funktionsnedsättning som ska erbjudas att delta på lika villkor som alla andra, men också erbjudas aktiviteter anpassade specifikt för dem.

Kristdemokraterna beklagar att regeringen tagit bort möjligheten till fritidspeng. Det var en viktig och riktad

Justeringsmännens signum

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

70

---

insats för barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer. Kristdemokraterna vill att Stockholm inför en kommunal fritidspeng.

Öppna förskolan

Den öppna förskolan är en uppskattad och efterfrågad verksamhet. Den erbjuder viktig stimulans och gemenskap till barn som inte är inskrivna i förskoleverksamheten och stöd och utbyte till föräldrar och dagbarnvårdare. Öppna förskolan kan med fördel bedrivas i samarbete med frivilligorganisationer. Inte minst ur integrationssynpunkt kan den öppna förskolan bidra med att erbjuda ett enkelt och självklart sätt att umgås kring barnens aktiviteter. Kristdemokraterna vill utöka den öppna förskolans öppettider och avsätter därför medel för detta.

Parklekar

Stockholms parklekar har stor betydelse för många barn. Lokalerna kan användas större delen av dagarna för barn i alla åldrar. Kristdemokraterna vill öka utbudet av parklekar bland annat genom att staden aktivt arbetar med att återengagera externa aktörer som vill anlägga fler parklekar.

Fritidsgårdar och aktiviteter för barn och unga

Skarpnäcks fritidsgårdar erbjuder en mötesplats på lov, kvällar och helger. För att stärka utbudet och möjligheterna till att vara en attraktiv mötesplats för ungdomarna bör förutsättningarna för sammanslagningar av de tre ungdomsgårdarna undersökas. Det är angeläget att fritidsgårdarna är öppna för samarbete med frivilligorganisationer kring sin verksamhet. Kristdemokraterna vill att stadens fritidsledare utbildas i hur man på ett så tidigt stadium som möjligt kan identifiera personer som är i riskzonen för radikaliserings och extremism. Därför avsätter Kristdemokraterna medel för detta ändamål. under kommunstyrelsen.

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

71

Värdegrundsarbete

Stadens fritidsverksamheter ska genomsyras av ett aktivt värdegrundsarbete. Tolerans, förståelse för olikheter och respekt för andra ska prägla verksamhetens vardag. Stadens verksamheter är inte värdeneutrala, utan ska tydligt ta ställning för grundläggande värderingar som alla människors lika och okränkbara värde, jämställdhet mellan könen och medmänsklighet. Ledarnas engagemang och förståelse för vikten av en tydlig värdegrund är viktig. Vårt kulturarv erbjuder verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka och se på samhället ur nya perspektiv. En god förankring i den egna kulturen gör det lättare för människor att med öppet sinne möta människor från andra kulturer.

Kultur för alla

Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till att uppleva och själva utöva olika former av kultur. Den positiva besöksutvecklingen i Skarpnäcks kulturhus är glädjande och bör fortsätta. Stadsdelsnämnden ska fortsätta sitt arbete med att utöka utbudet av kulturaktiviteter för barn och ungdomar med olika målgrupper. Den uttryckta ambitionen att nå nya målgrupper kan utvecklas ytterligare. Särskilt bör nämnas personer med funktionsnedsättning.

Inför sommarens Europride finns också anledning att se över hur en del av verksamheten kan förläggas i Skarpnäcks stadsdel.

Sommarkollo

Det är viktigt att sommarkoloniverksamhet förblir en mötesplats för barn och unga med olika etnisk och social bakgrund. Barn som av olika skäl har större behov än andra av att åka på sommarkoloni ska prioriteras, och nämnderna ska arbeta uppsökande med information och

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

72

---

erbjudande om kollo. Fler barn och unga med funktionsnedsättning ska erbjudas möjlighet att delta antingen i lämpligt LSS-kollo eller – om möjligt – i ordinarie sommarkoloniverksamhet.

Föreningsstöd

För att stimulera lokala föreningar och därigenom kulturliv och idrottsaktiviteter för stadens ungdomar finns föreningsstöd att söka. Stadsdelarna ska underlätta för föreningar att söka stöd för sin verksamhet och föra en transparent process för ansökningarna. Initiativ som motverkar segregation, missbruk eller tar andra sociala hänsyn ska särskilt uppmärksammas. För föreningar som söker stöd är det angeläget att man kan påvisa en tydlig redovisning för var pengarna ska användas och för hur föreningen bedriver sin verksamhet.

Familjecentraler

Kristdemokraterna vill fortsätta utbyggnad av familjecentraler där mödravårdscentral, barnavårdscentral och socialtjänsten kan samverka för att tidigt upptäcka barn som riskerar att fara illa och stötta familjer på olika sätt. Här finns råd och stöd i föräldraskapet, möjlighet att delta i olika föräldragrupper, parsamtal vid relationsproblem, rådgivning i olika familjerättsfrågor samt samarbetsamtal för separerade föräldrar.

Fältassistenter

Fältassistenter skapar relationer som bygger på långsiktighet, frivillighet, tillit och respekt för ungdomarnas integritet. De samverkar med fritidsgårdar, myndigheter, föräldrar och andra som arbetar kring ungdomar, och deltar i nätverk och verksamheter med polis och fritidsgårdar. I Skarpnäck finns nu en uttryckt ambition att anställa en grupp fältassistenter för att komplettera de befintliga områdesvärdarna.

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****73**

Kristdemokraterna ställer sig positiva till detta initiativ och har för staden som helhet anslag medel för att utöka antalet fältassistenter.

Äldreomsorg**Kristdemokraterna vill:**

- Värna och utveckla valfriheten inom äldreomsorgen
- Generösare biståndsbedömning (mer tid) inom hemtjänsten
- Fortsatt öka möjligheten för äldre att själva påverka innehållet i hemtjänsten
- Alla över 85 år ska ha rätt till anpassat boende
- Anställ serviceassistenter för att höja kvaliteten och för att avlasta utbildad personal
- Öka välbefinnandet inom äldreomsorgen genom bra matupplevelser, utevistelser och kulturupplevelser

Underlätta valfriheten

Äldre människor har olika behov och önskemål. Därför är det viktigt att – då den äldres behov av omsorg blir aktuellt – staden kan erbjuda en mångfald av utförare med olika inriktningar och metoder. Det finns skäl att vara orolig över de initiativ som tagits runt om i staden där den rödgrönrosa majoriteten successivt minskar valfriheten genom att av ideologiska skäl kommunalisera välfungerande äldreboenden. Det som utmärker en god äldreomsorg är inte driftformen, det som är väsentligt är istället en jämn och hög kvalitet, ett gott och inspirerande ledarskap, ett lyhört och respektfullt bemötande - att bli lyssnad till - och en optimal personalsammansättning. Att medborgarna också kan välja bort verksamheter och tjänster som man inte är nöjd med är självfallet positivt.

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

74

Bostäder

De allra flesta äldre vill bo kvar i sin bostad så länge tryggheten kan garanteras. Staden ska på olika sätt underlätta denna önskan och samtidigt erbjuda en mångfald av andra boendialternativ då behovet uppstår. Det är nödvändigt med långsiktighet och framförhållning i planeringen. Äldre är ingen homogen grupp; i den finns friska äldre, äldre med ett begränsat behov av stöd, men även de mest sköra äldre med stora omsorgsbehov.

Från och med år 2020 förväntas efterfrågan på olika bostäder för äldre årligen stiga. Det gäller i Skarpnäck såväl som för staden som helhet. Det är därför viktigt att redan idag börja planera för denna ökade efterfråga. De boendeformer som erbjuds stadens äldre ska vara anpassade efter olika individuella behov. Vid biståndsbedömning ska särskild hänsyn tas till ålder, oro och ensamhet. En parboendegaranti finns som ger förutsättningar till sammanboende för de äldre par som så önskar. Kristdemokraterna vill att alla som är över 85 år ska ha rätt till ett anpassat boende och avsätter medel för detta i budgeten. Stockholm har långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare att få plats på ett särskilt boende. Hemmet för Gamla har för närvarande under stora kostnader och ansträngningar övergått i egen regi. Förändringarna för verksamheten avspeglar sig möjligen också i Socialstyrelsens undersökning av de äldres uppfattningar om omsorgen för 2017. I undersökningen uttrycker långt fler av de gamla i Skarpnäck än jämförelsegruppen för riket och staden som helhet att de saknar information inför tillfälliga förändringar. Skarpnäcks gamla uttrycker också i jämförelse med övriga grupper i högre grad att de saknar gehör för sina åsikter om hur hjälpen de behöver ska utföras. Hemmet för Gamla behöver rustas upp för att på

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

75

---

sikt till fullo vara ett hem för gamla, detta oavsett huvudman.

Seniorboenden med aktivitetscenter är en bra boendeform för äldre utan större omsorgsbehov. Här kan äldre bo tillgängligt och få möjlighet till socialt umgänge med andra. Därför är det viktigt att staden i sin boendeplanering inte bara utökar antalet vård- och omsorgsboenden, utan också antalet seniorboenden. Vid planeringen av äldreboendeantern ska beaktas att ett stigande antal personer med psykiska och/eller fysiska funktionsnedsättningar idag blir allt äldre. Informationen om stadens boenden med särskild profil ska förstärkas och göras proaktiv.

Kristdemokraterna anser att valfriheten inom äldreomsorgen endast kan betraktas som trovärdig och till gagn för samtliga äldre i Stockholms stad om stadens äldre kan välja mellan utförare som av staden får likvärdiga förutsättningar att bedriva god äldreomsorg. Det är för oss självklart att invånarnas skattemedel ska komma samtliga stadens utförare av äldreomsorg och därmed äldre i behov av omsorg tillgodo, inte enbart de äldre som väljer äldreomsorg i stadens egen regi och staden som utförare. Alla utförare av äldreomsorg – oavsett driftform – ska därför beredas möjlighet att söka medel ur kompetensutvecklingsfonden.

Serviceassistenter

Kristdemokraterna vill anställa så kallade serviceassistenter inom äldreomsorgen. Dessa ska avlasta den utbildade personalen med enklare arbetsuppgifter såsom att laga mat, finnas nära till hands eller hjälpa till med utevistelser, transporter m.m. Därmed frigörs tid för undersköterskorna att ägna sig åt de insatser de är utbildade för och höjs deras yrkesstatus.

Hemtjänst

Samhällets utveckling med fler äldre, ökad medellivslängd, förbättrad hälsa långt upp i åldrarna och den positiva utvecklingen inom hälso- och sjukvården har medfört helt förändrade förutsättningar för hemtjänsten. Flertalet äldre personer vill också bo kvar i sina egna hem så länge som möjligt. Hemtjänsten har utvecklats från att vara till stora delar inriktad på hjälp i hushållet till att bli en alltmer kvalificerad tjänst som ger vård och omsorg till ibland svårt sjuka personer i deras hem. Detta förutsätter både medicinsk- och omsorgskompetens hos personalen. Utgångspunkten i en bra hemtjänstverksamhet ska vara att omsorgen bygger på den äldres behov och på en bra relation mellan den äldre och personalen hos utföraren. Personalen ska ha hög kompetens och kunskap om den äldres livssituation och önskemål, så att omsorgen blir flexibel, ges med inlevelse och professionellt kunnande för ökat välbefinnande för den äldre.

Kristdemokraterna vill fortsatt utöka valfriheten inom hemtjänsten. Det ska inte enbart vara enkelt att välja utförare av hemtjänst utan också vilken typ av tjänster man behöver hjälp med, inom den beviljade tidsramen.

Vi vill också ha en generösare biståndsbedömning i hemtjänsten bland annat för att möjliggöra mer tid för olika insatser, kunna bevilja mer sociala insatser samt kunna öka den minsta tidsåtgången per besök. För att möjliggöra detta avsätter Kristdemokraterna extra pengar i budgeten för staden som helhet.

**Stadsdelsnämndernas Stöd och service till personer med funktionsnedsättning
Kristdemokraterna vill:**

- Ge deltagare i daglig verksamhet bättre kontakt med arbetsmarknaden

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****77**

- Bygga fler lägenheter för särskilt boende
- Staden ska anställa fler personer med funktionsnedsättning

Stockholm ska vara en mycket tillgänglig huvudstad. Staden ska fortsätta sitt arbete med att avskaffa kvarstående enkelt avhjälpna hinder och öka såväl den fysiska tillgängligheten som delaktigheten i samhället i stort. Människor med funktionsnedsättning ska, så långt det är möjligt, ha lika möjligheter som alla andra att leva ett självständigt liv och ha ett arbete. Inriktningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning är att identifiera och ta bort det som hindrar delaktighet i samhället och ett självständigt liv. Omsorg och insatser ska präglas av värdighet och respekt. Hänsyn ska tas till de olika behov som den enskilde har. Personer med funktionsnedsättning ska själva ha möjlighet att välja boende och korttidsboende samt utförare av daglig verksamhet, hemtjänst, ledsagning, avlösning och personlig assistans. Att ha ett arbete är grundläggande för många människors välbefinnande. Stockholms stad ska vara en förebild som arbetsgivare och anställa fler personer med funktionsnedsättning.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri**Kristdemokraterna vill:**

- Stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen ska samarbeta för att förebygga vräkningar
- Prioritera förebyggande arbete, exempelvis genom budget- och skuldrådgivning
- Öka stödet till föräldrastödsprogram

Socialtjänstens arbete ska grundas på respekt för den enskildes önskemål och val. Varje person ska ha inflytande över och vara delaktig i utformandet av sin

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****78**

---

insats. I detta arbete ska möjligheten att ta stöd av den enskildes sociala nätverk beaktas. Arbetet ska baseras på kunskaper och erfarenheter där metoder och insatser är evidensbaserade och visar på goda resultat. Nämnderna ska utarbeta uppföljningsbara aktiviteter och indikatorer för att kunna mäta resultatet av beslutade och utförda insatser. Nämnderna ska fortsatt beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. Staden arbetar med evidensbaserade arbetsätt för att skapa trygghet såväl i utemiljön som i hemmen. Socialtjänst, sjukvård, polis, skola och det civila samhället arbetar tätt tillsammans för att förebygga att människor far illa och reagerar snabbt och effektivt om det ändå sker.

Förebyggande arbete och tidiga insatser

Stadsdelsnämnderna ska fortsatt prioritera förebyggande arbete och tidiga insatser till barn och ungdomar och samverkan mellan skolan och socialtjänsten ska intensifieras för att uppnå en tydligare helhetssyn kring de barn som far illa eller riskerar att fara illa. Placering enligt lagen om vård av unga, LVU, är den yttersta åtgärden när många andra insatser prövats och misslyckats. Det är viktigt att arbeta proaktivt och utveckla arbetet och analysera insatser och åtgärder för att minska antalet LVU-placeringar. Stadsdelsnämnderna ska försöka att utforma och erbjuda god öppenvård som alternativ till slutenvård. Ambitionen är färre placeringar på institution och att hitta former för insatser i den unges egen hemmiljö.

Socialrådgivning på nätet har införts i Stockholms stad och ytterligare digitala tjänster ska fortsatt utvecklas för att öka tillgängligheten och nå nya grupper, i ett tidigare skede. Stadsdelsnämnderna ska arbeta förebyggande genom att skapa meningsfull sysselsättning för barn och ungdomar under sommarmånaderna, exempelvis genom

---

Justeringsmännens signum**Utdragsbestyrkande**

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

79

---

fler meningsfulla feriearbeten, dagkollo, samarbete med idrottsföreningar och andra organisationer.

Föräldrastöd

Föräldrastödinsatser ger goda effekter. Forskning visar att den största förebyggande effekten, för att barn inte ska få problem senare i livet, nås om insatser som föräldrastödsprogram riktas till alla familjer. Det är samtidigt viktigt med riktade insatser till enskilda familjer och gruppstödinsatser till utsatta barn respektive föräldrar som brister i sitt föräldraskap. Föräldrastödsprogram som Komet och ABC ska fortsatt erbjudas föräldrar och öka i omfattning. Kristdemokraterna tillför därför extra anslag till denna verksamhet för staden som helhet.

Familjehem

Barn och ungdomar i familjehem är en högt prioriterad målgrupp. För att garantera kvaliteten i stadens familjehem ska uppföljningen av dessa utvecklas och kvaliteten säkerställas. Den som engagerar sig som förälder i ett familjehem ska erbjudas ett starkt stöd från socialtjänsten. Rekrytering av familjehem för ensamkommande flyktingbarn och ungdomar ska intensifieras.

Drog- och brottsförebyggande arbete

Narkotikan flödar i Stockholm och den når långt ner i åldrarna. Därför ska nämndernas drogförebyggande arbete intensifieras. Det är viktigt att ansvariga i stadsdelarna arbetar tillsammans med de som arbetar nära ungdomar. Preventionseenheterna ska arbeta för att minska de riskfaktorer som identifierats av Preventionscentrum. Informationskvällar för föräldrar om tidig upptäckt av narkotikaanvändande ska erbjudas av preventionseenheten och Polisen. Stockholmsenkäten är ett viktigt verktyg för stadens framtida planering inom preventionsområdet. Trenderna i Stockholmsenkäten ska ligga till grund för

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****80**

---

nämndernas arbete på området. Samtliga nämnder och bolag ska utifrån problembild och förutsättningar utforma metoder att använda i det brottsförebyggande arbetet i syfte att göra Stockholm till en trygg stad. Staden ska vara ett föredöme när det gäller att tillhandahålla platser för ungdomstjänst. Obligatoriska föräldrasamtal ska hållas senast efter 48 timmar när en påverkad minderårig påträffats av polis eller socialtjänst eller när en ungdom anmäls för brott.

Arbete mot hemlöshet

I arbetet mot hemlöshet ska nämnderna fortsatt prioritera det förebyggande arbetet, exempelvis genom budget- och skuldrådgivning. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen samarbetar för att förebygga vräkningar. Samtliga stadsdelsnämnder ska ha en skriftlig handlingsplan för vräkningsförebyggande insatser. Hemlösa stockholmare omfattas av tak-över-huvudetgarantin. Familjer med osäkra boendeförhållanden ska uppmärksammas. En osäker boendesituation försenar bland annat introduktionen i samhället och arbetslivet för flyktingfamiljer och inverkar negativt på barnens möjlighet till trygghet och stabilitet. Det påverkar barnens skolgång negativt.

Insatser mot hedersrelaterat våld och våld i nära relationer

Insatser mot våld i nära relationer ska fortsatt prioriteras av samtliga nämnder. Stadsdelsnämnderna ska i sina verksamheter utgå från stadens program mot våld i nära relationer. Arbetet ska vara könsneutralt och kompetensen behöver stärkas hos berörd personal. Det är positivt att det arbete som bedrivs inom Relationsvåldscentrum nu sprids till fler stadsdelar.

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

81

Antalet anmälda misshandelsbrott mot män i nära relationer ökar i Sverige. Det finns inte i dagsläget någon mottagning eller skyddat boende i Stockholms stad för denna målgrupp. Därför avsätter Kristdemokraterna medel för att inrätta ett skyddat boende för våldsutsatta män.

Arbetet mot hedersrelaterat våld är mycket angeläget. Origo, det länsgemensamma resurscentret mot hedersrelaterat våld och förtryck har permanentats. Projektet har varit lyckat och Kristdemokraterna vill förstärka verksamheten och anslå medel för detta.

Uppföljning av placerade barn och unga

Systematisk uppföljning av placerade barn och unga är en prioriterad fråga i staden. Det primära syftet med uppföljningen är att se till att barnet har det bra. Uppföljningen ska säkerställa att vården är rättssäker och trygg och utgår från den enskildes behov med utgångspunkt från de vård- respektive genomförandeplaner som upprättats. Uppföljningen ska också säkerställa att barnet ges goda möjligheter till en bra skolgång. Ett annat syfte med den regelbundna uppföljningen är att få underlag till överväganden och omprövningar av vården. Stadsdelsnämnderna, socialnämnden och utbildningsnämnden ska fortsatt utveckla former för uppföljning av placerade barn och unga i syfte att säkerställa att uppföljning sker på ett likartat sätt i stadsdelsnämnderna.

Socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning har lättare att få tillträde till arbetsmarknaden. Alternativen behöver anpassas efter den enskilde och inte tvärtom. Det är viktigt att upparbeta kontakter med näringslivet för att flera aktörer ska kunna erbjuda lämpliga arbetstillfällen.

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****82**

Tillgången till personliga ombud ska utvärderas och säkerställas.

Stadsmiljöverksamhet**Kristdemokraterna vill:**

- Öka anslagen till städning för ett snyggt och rent Stockholm
- Öka anslagen för parkskötsel
- Tillgängligheten ska prioriteras i stadsmiljön

Stockholm är en av världens vackraste storstäder med en unik kombination av storstadens puls och naturens lugn. Särskilt accentueras det i Skarpnäck där hela stadsdelen flankeras av "storskogen" Nackareservatet och slutar i Flatenreservatet. Skarpnäck ska vara en grön, ren och snygg stadsdel. I takt med att staden växer ökar trycket på grönområden och parker, vilket ställer högre krav på stadsdelsnämndernas skötsel och underhåll, men också på medborgarnas personliga ansvar för en ren stad.

Stockholm ska vara klotterfritt och det ska vara rent och städat på allmänna platser såsom gator, torg och parker. På Kristdemokraternas initiativ finns appen Tyck Till som gör det lätt att felanmäla bland annat nedskräpning och klotter. Stadsdelsnämnderna ska samverka sinsemellan och med trafiknämnden för att hela staden ska vara snygg och välskött. Stadens städgaranti ska gälla, vilket innebär att städning, klottersanering och tömning av offentliga papperskorgar ska ske inom 24 timmar efter anmälan.

Under senare år har problemet med olagliga bosättningar i våra parker och grönområden blivit ett stort problem. Förutom den nedskräpning och de sanitära olägenheter det medför så skapar det också otrygghet och genererar stora kostnader för stadsdelarna. Det är angeläget att olagliga

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

83

---

bosättningar identifieras och beivras fortast möjligt. Särskilt viktigt framstår detta när naturreservat berörs.

Ett viktigt led i arbetet för en ren och vacker stad är att förekomsten av klotter minimeras. Kristdemokraterna vill därför ha nolltolerans mot klotter och olaglig graffiti samt avskaffa de kommunala graffitiväggarna då dessa enligt polisen försvårar arbetet mot klotter i staden.

Skadedjursbekämpning ska upprätthållas för att minska smittspridning, skador samt nedskräpning från fåglar och andra skadedjur i stadens parker och badplatser. Särskilt vid Söderbysjön utgör kanadagäss ett återkommande problem. När rådjurens antal utgör ett problem skall antalet reduceras. Stadsdelsnämnderna ska arbeta med att skapa fler odlingslotter på outnyttjade eller underutnyttjade ytor.

Tillgänglig stadsmiljö för alla

I arbetet med att göra Stockholm tillgängligt för alla har stadsdelsnämnderna ett viktigt ansvar.

Tillgänglighetsfrågorna ska vara integrerade i den dagliga verksamheten. Lekplatser ska utformas så att barn med funktionsnedsättning kan använda dem och vid renovering ska hänsyn tas till tillgänglighetsskapande åtgärder. Alla lekplatser ska hållas i gott och säkert skick. Arbetet med att rusta upp och tillgänglighetsanpassa stadens badplatser ska fortgå. Trappor ska vid upprustning kompletteras med ledstänger, barnvagnsramper och kontrastmarkering. Stadsdelsnämnderna ska även anlägga fler tillgängliga badbryggor och badstegar på lämpliga platser.

Idéburen stadsförbättring/demokrati

Idéburen stadsförbättring innebär att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö genom dialog med nämnder och styrelser. Till exempel genom att utnyttja oanvända ytor på bättre sätt, att temporärt tomma lokaler

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

84

används som gallerier och scener eller att ogästvänliga ytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser. Initiativ för en förskönad stadsmiljö ska uppmuntras. Att kunna veta vart man som medborgare ska vända sig för att ta del av information och service är grundläggande för att kunna ha inflytande och egenmakt. Därför är det nedslående att läsa Stockholm stads demokratiundersökning för 2017. Även om Skarpnäck lyfts upp som något bättre än staden som helhet kan noteras försämrade resultat över tid i flera kategorier. Människor upplever inte att de vet var de ska vända sig och på vilket sätt den offentliga miljöns skötsel från klotter, nedskräpning, belysning och skadegörelse kan anmälas. Inte heller upplever de att de fått god service. Bristen på inflytande på områden som berör den fysiska miljön riskerar ha inflytande på människors känsla av trygghet.

Med de stora satsningar som majoriteten allokerat betydande resurser för i form av ett råd för mänskliga rättigheter, kanske någon förväntat sig en mer positiv trend i demokratiundersökningen, både för Skarpnäck såväl som för staden som helhet. Av detta resultat att döma tycks inte rådet för mänskliga rättigheter riktigt fokusera på frågor som ligger människor nära i deras vardag och som gör att de känner inflytande över sin relation till samhället.

Ekonomiskt bistånd

Kristdemokraterna vill:

- Införa en kommunal fritidspeng för barn och unga

Det är viktigt att Skarpnäcks förvaltning har stort fokus på att minska biståndsberoendet och bistå i arbetet med att gå från bidrag till egen försörjning. Det finns särskilda händelser och omständigheter som i vissa fall leder till att enskilda stadsdelsnämnder riskerar underskott som inte

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****85**

---

täcks av stadens resursfördelningssystem. Enskilda stadsdelsnämnder ska efter prövning kunna kompenseras för särskilda omständigheter.

Det är av stor vikt att nämnderna aktivt följer och utvecklar rutiner för att stävja felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd. Hembesök hos den som ansöker om försörjningsstöd i kombination med granskning av kontoutdrag och redovisade uppgifter till Skatteverket ska vara huvudregel vid bedömning om rätt till försörjningsstöd föreligger. Uppföljning ska ske med regelbundenhet. Det ska bli enklare för allmänheten att tipsa myndigheter om bidragsfusk och annan ekonomisk brottslighet. Nämnderna bör också dra erfarenheter av varandras arbete och sprida goda exempel.

En aktiv och meningsfull fritid är viktigt för alla barn och ungdomar i staden. Därför ska fritidspenget återinföras. Den gav en möjlighet för barn i ekonomiskt utsatta familjer att delta i fritidsaktiviteter de annars inte skulle ha haft. Kristdemokraterna avsätter pengar för att införa en kommunal fritidspeng.

Jobbtorg Stockholm samordnar stadens insatser för att stödja fler arbetslösa bidragstagare till egen försörjning. Genom jobbtorgen ska alla som idag är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av att de är arbetslösa garanteras en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan. En nyckel till framgång är nära samverkan mellan jobbtorg, försörjningsstödsenheten, arbetsförmedlingen, studievägledare och det lokala näringslivet. Detta ska kombineras med aktivitetskrav för att erhålla ekonomiskt bistånd samt motiverande samtal med den enskilde. Det finns anledning att undersöka huruvida aktivitetskravet behöver utökas.

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****86**

Ibland behövs särskilda utbildningsinsatser för att få personer att gå från bidrag till arbete och därför ska staden också erbjuda ett brett utbud av vuxenutbildning för den som behöver omskolning samt säkerställa god kvalitet på etableringsinsatser som Svenska för invandrare (SFI) och samhällsorientering för nyanlända. Att ha slutfört eller att vara på väg att slutföra samhällsorientering och SFI-undervisning ska vara ett krav för att motta försörjningsstöd för nyanlända. En annan utmaning är att flera av de som lever på försörjningsstöd också är sjukskrivna och lider av psykisk ohälsa vilket försvårar etableringen på arbetsmarknaden.

Företagande i Skarpnäck

Det ska inte vara ett helt företag att driva företag i Skarpnäck. Sedan 2014 har Stockholms stad som helhet tappat 101 placeringar och står nu på plats 123 i Svenskt Näringslivs ranking över mest företagsvänliga kommuner. Med en pågående dialog och förståelse hos det offentliga för villkoren att driva företag kan det bli lättare att driva företag i Skarpnäck. Bortom de möten som stadsdelsförvaltningen har med företagsrådet finns anledning att kontinuerligt företa inventeringar och likt trygghetsvandringar ifrån förvaltningen söka upp företagare i området för att efterhöra om vardagen för stadsdelens företagare. Med kontinuerlig dialog kan stadsdelsförvaltningens representanter lotsa företagare för de kontakter som behövs i rollen som företagare. En uppsökande roll kan också främja att fler företagare känner det angeläget att själva aktivera sig i företagsråd och andra plattformar där företagare kan kommunicera med lokalsamhället.

Under det gångna året har företagare i stadsdelen vid upprepade tillfällen larmat om en eskalerande brottsutsatthet. Orsaker till denna verksamhet har identifierats och möjligheter för stadsdelsförvaltningen att

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****87**

---

påverka finns. Det är högst angeläget att dessa ansträngningar ger resultat.

Möjligheterna att parkera i stadsdelen har med majoritetens politik försvårats. Konsekvenserna av avlägsna parkeringsautomater och opedagogiska appar har påverkat kundunderlaget för företagare. Majoritetens inställning till möjligheterna att ta sig fram med bil har negativt påverkat underlaget till affärer i stadsdelen. Genom att inventera företagsetableringars behov av parkeringar kan bättre planering avsätta utrymme för avskilda parkeringar där p-skiva kan användas. I innerstaden har bristen på parkeringsplatser allvarligt påverkat framkomligheten. Trafikborgarrådet Daniel Helldén (MP) vill lösa detta genom att bygga parkeringshus i förorterna. Kristdemokraterna ser hellre att parkeringsplatser planeras löpande än att värdefull tomtmark i Skarpnäck helt överläts till parkeringshus.

Arbetsmarknadsåtgärder**Kristdemokraterna vill:**

- Flytta fler offentliga verksamheter till stadsdelar med svag arbetsmarknad
- Fler personer med funktionsnedsättning erbjuds feriejobb och anställning i stadens verksamheter
- Vidareutveckla arbetet med modellen ”En väg in”

Feriearbete

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning ska bidra till att stadens ungdomar får möjlighet till feriejobb. Det krävs ett utvecklat samarbete med det privata näringslivet för att öka antalet feriejobb. Stockholms företagare ska kunna anmäla feriejobb till stadens feriejobbspool. Det är viktigt att staden eftersträvar att ungdomar med funktionsnedsättning eller som av andra anledningar står

Sammanträdesprotokoll**Sammanträdesdatum****Blad****2017-12-14****88**

---

långt från arbetsmarknaden erbjuds feriearbete. Det är viktigt att feriearbetet blir meningsfullt och att ungdomarna inte blir undersysselsatta. Att skapa särskilda sysselsättningsprojekt där arbetsuppgifterna inte alltid upplevs som meningsfulla ger ungdomarna knappast en rättvisande bild av dagens kravfyllda arbetsmarknad. Kristdemokraterna anser inte att opinionsbildande verksamhet är en lämplig uppgift för feriearbetare.

En väg in

Stockholms stad ska fortsätta arbeta utifrån den framgångsrika modellen ”En väg in”. Detta arbetssätt möjliggör enhetliga bedömningar för hur man ska arbeta för att stötta människor till egen försörjning. Fokus ska vara på den enskildes styrkor och utmaningar.

Nyanlända

Kompetensen och metoderna behöver förbättras vad gäller validering av nyanländas utbildning och yrkeserfarenhet. Kristdemokraterna vill vidare individualisera undervisningen i svenska för invandrare och kombinera den med praktik. Flexibiliteten vad gäller undervisningstider ska dessutom vara större. Den som är nyanländ och föräldraledig ska också kunna kombinera föräldraledigheten med språkstudier. Kristdemokraterna vill införa obligatorisk samhällsorientering för alla nyanlända. Det är avgörande att nyanlända får goda kunskaper om de grundläggande värderingar som genomsyrar det svenska samhället. Samhällsorienteringen ska tydligt belysa värdet av demokrati, jämställdhet, yttrandefrihet och vikten av att acceptera olikheter. Utöver detta är goda kunskaper i det svenska språket nödvändigt för etablering på arbetsmarknaden och i samhället i stort.

Fler förvaltningar i ytterstaden

Skarpnäck behöver fler arbetsplatser. Kristdemokraterna anser att kommunen ska flytta fler förvaltningar från

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Blad

2017-12-14

89

---

innerstaden längre ut i stadens kranser. Förutom fler arbetsplatser ger positiva följd effekter för det lokala näringslivet. Den rödgrönrosa majoriteten har stoppat flera av de planerade och möjliga flyttarna. Detta arbete måste återupptas. På Skarpnäcksfältet har historiskt funnits en betydligt större kommunal och statlig närvaro. I samband med att lokaler blir tillgängliga och i takt med en planering där kommunal förvaltning planeras för flytt ut från innerstaden bör därför Skarpnäcksfältet övervägas för lokalisering.